

Absolventi středních škol a trh práce

EKONOMICKÁ ODVĚTVÍ

Mgr. Gabriela Doležalová
Ing. Jiří Vojtěch
a kolektiv autorů

Praha 2016

Obsah

1. Úvodní slovo.....	3
2. Nově přijatí žáci a absolventi škol.....	4
2.1 Vývoj počtu absolventů a jejich oborová struktura	4
2.2 Vývoj počtu nově přijatých žáků a jejich oborová struktura	8
2.3 Struktura nově přijatých žáků v krajích	10
2.4 Přehled oborů vzdělání	11
2.5 Přehled středních škol.....	12
3. Nezaměstnanost absolventů škol na trhu práce.....	13
3.1 Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie vzdělání	14
3.2 Nezaměstnanost absolventů škol podle oboru vzdělání	16
3.3 Nezaměstnanost absolventů škol v krajích	16
4. Přechod absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy	17
4.1 Přihlašování absolventů s maturitou na vyšší odborné a vysoké školy	17
4.2 Předčasné odchody z vysokých škol	19
5. Shoda vzdělání a zaměstnání u absolventů	20
5.1 Zaměstnanost mladých absolventů podle seskupení povolání	20
5.2 Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání	21
6. Pohled absolventů škol na své uplatnění v oboru.....	23
6.1 Uplatnění absolventů v oboru.....	23
6.2 Důvody absolventů pro práci v jiném oboru.....	24
6.3 Využití získaných dovedností z pohledu absolventů	25
7. Potřeby a názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol	26
7.1 Požadované dovednosti u absolventů ze strany zaměstnavatelů	26
7.2 Charakteristiky přijímání absolventů do zaměstnání z pohledu zaměstnavatelů	29
7.3 Poptávka po profesích či oborech vzdělání na trhu práce	31
8. Trh práce a zaměstnanost v ČR a EU	32
8.1 Zaměstnanost podle odvětví	33
8.2 Zaměstnanost podle profesních skupin	35
9. Závěr	37

Absolventi středních škol a trh práce – EKONOMICKÁ ODVĚTVÍ

Mgr. Gabriela Doležalová, Ing. Jiří Vojtěch a kolektiv autorů

Vydal Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

© NÚV 2016

Korektura: Oddělení pro informační a publikační činnost

1. Úvodní slovo

Mezi odborným vzděláváním a trhem práce existuje úzká vazba. Jedním z hlavních cílů vzdělávání je poskytovat žákům kvalifikaci vhodnou pro uplatnění na trhu práce. Ve školách žáci získávají všeobecné i odborné vědomosti a dovednosti – kompetence, které jim mají umožnit dobré budoucí pracovní uplatnění.

Vzdělávání tím vlastně formuje budoucí nabídku kvalifikované pracovní síly. V ideálním případě by měla existovat rovnováha mezi nabídkou nových pracovních sil na jedné straně a poptávkou zaměstnavatelů na straně druhé. Aby byl tento proces co nejefektivnější, je důležité, aby měl resort školství i další zainteresované subjekty na všech svých rozhodovacích úrovních k dispozici (pro svá jednání a strategická i koncepční rozhodování) co nejvíce informací jak o potřebách a požadavcích zaměstnavatelů a trhu práce, tak i o připravenosti a úspěšnosti absolventů škol při přechodu do pracovního života. Tyto informace poskytují resortu školství potřebnou zpětnou vazbu, a mohou tedy posloužit k dalšímu rozvoji vzdělávání.

Národní ústav pro vzdělávání (NÚV) se problematice odborného vzdělávání žáků a jejich následného uplatnění na trhu práce dlouhodobě věnuje. Každoročně jsou zpracovávány informace o vývoji oborové struktury žáků na středních i vyšších odborných školách, stejně jako údaje o nezaměstnanosti absolventů škol. V několikaletých časových intervalech jsou zjišťovány také jak názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol pro praxi, tak i názory samotných absolventů na využití získaných dovedností. Mezi zpracovávány informacemi nechybí ani názory pracovníků úřadů práce, materiály zaměřené na zjišťování potřeb trhu práce prostřednictvím analýz inzertní nabídky pracovních míst, porovnávání shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním atd. Všechny tyto informace doposud zjištěné a zpracované v NÚV jsou dostupné na webových stránkách www.infoabsolvent.cz nebo na www.nuv.cz v části Vzdělávání a trh práce.

Zmíněné materiály a publikace jsou obvykle zaměřeny na jednu z uvedených tematických oblastí. Přitom řada jednání a rozhodování v odborném školství probíhá spíše v rámci stejného oborového zaměření, to znamená, že odpovídá rámci jednotlivých odvětví či sektorů. V tomto rámci jsou také organizovány a pracují oborové skupiny a sektorové rady, v kterých jsou zastoupeni odborníci a představitelé jak vzdělavatelů, tak zaměstnavatelů či jejich sdružení.

A právě potřeba mít pohromadě informace podle oborového zaměření stojí za vznikem tohoto materiálu. Ten totiž **obsahuje důležité a dostupné informace o počtech nově přijatých žáků a absolventů škol, o jejich připravenosti a úspěšnosti při přechodu na trh práce, popřípadě do dalšího vzdělávání, o tom, jestli absolventi skutečně v oboru pracují apod., pro zvolené odvětví, zde konkrétně pro odvětví ekonomického charakteru. Jedná se o odvětví, kde jsou silně zastoupeny ekonomické činnosti, které prolínají napříč všemi odvětvími hospodářství.** Kromě této publikace vznikly stejné materiály i pro odvětví: strojírenství, elektrotechnika, stavebnictví, doprava a spoje, zemědělství, zdravotnictví, gastronomie, obchod, právní a veřejnosprávní činnost, služby a pedagogika, učitelství a sociální péče.

Vzhledem ke svému charakteru by tato publikace měla sloužit především představitelům MŠMT, MPSV a krajských úřadů, zástupcům zaměstnavatelů poskytujících ekonomické služby, členům oborových skupin a sektorových rad pro oblast ekonomika ad. Ti všichni se totiž nějakou měrou podílí na rozvoji a směřování odborného vzdělávání, a to na úrovni daného odvětví.

Tato publikace obsahuje jen základní výtah dostupných informací. Vzhledem k jejímu omezenému rozsahu není možné do ní zahrnout všechny relevantní a užitečné informace ke

každému tématu. Proto jsou v každé kapitole uvedeny zdrojové materiály a další užitečné odkazy, které je možné si volně vyhledat, a to především v Informačním Systému o uplatnění Absolventů škol na trhu práce (ISA) na www.infoabsolvent.cz.

2. Nově přijatí žáci a absolventi škol

Nejprve je třeba se podívat, kolik absolventů škol vlastně každoročně své vzdělávání úspěšně dokončí. Informace o absolventech škol i počtech žáků vychází z výkonových statistik školství, které MŠMT každoročně povinně zjišťuje od škol. Pro komplexnější pohled je v této kapitole vždy uveden nejen počet absolventů **skupin oborů 63 Ekonomika a administrativa a 64 Podnikání v oborech, odvětví**, ale i počet absolventů celkem.

2.1 Vývoj počtu absolventů a jejich oborová struktura

V roce 2015 úspěšně ukončilo studium na střední škole (bez nástavbového studia, viz tab. 2.1) 76,9 tisíc absolventů, což je o 5,3 tisíc méně než v roce předchozím. Za poslední 4 roky se jejich počet snížil dokonce o 21,9 %. Navíc vzhledem k výraznému poklesu počtu nově přijatých žáků do středních škol v posledních čtyřech letech z důvodu demografického poklesu je nutno i v nejbližších letech počítat s dalším propadem počtu absolventů škol.

Mezi absolventy středních škol (bez nástavbového studia) bylo v roce 2015 zhruba **29,0 % absolventů s výučním listem (kategorie E a H), 4,8 % absolventů s maturitou a s odborným výcvikem (kategorie L0), 38,8 % absolventů klasických maturitních oborů (kategorie M) a 26,7 % absolventů gymnaziálních oborů (kategorie K).**

► Skupiny oborů 63 Ekonomika a administrativa a 64 Podnikání v oborech, odvětví

Do popisu vývoje počtu **absolventů ekonomických oborů** byly zařazeny dvě skupiny oborů vzdělání, a to **63 Ekonomika a administrativa a 64 Podnikání v oborech, odvětví**.¹ Před kurikulární reformou v letech 2007 – 2012 byly totiž ekonomicky zaměřené obory vyučovány na maturitní úrovni v obou skupinách, i když ve skupině Podnikání v oborech, odvětvích byly obory zaměřeny spíše na management a řízení firmy. V rámci kurikulární reformy došlo k výrazné redukci ekonomicky zaměřených oborů vzdělání a striktně bylo odděleno, že ekonomické klasické 4leté maturitní obory jsou zařazeny pouze ve skupině 63 Ekonomika a administrativa a nástavbové obory zaměřené na podnikání ve vystudovaných oborech jsou zařazeny do skupiny 64 Podnikání v oborech, odvětvích. V několika posledních letech však absolvovali žáci ještě ve starých oborech vzdělání.

Absolventi **ekonomických oborů** vzdělání tvořili v roce 2015 s počtem 5,8 tisíc přibližně **7,5 % ze všech absolventů** středních škol (bez nástavbového studia, viz tab. 2.1). Po gymnáziích se jedná o **nejvíce zastoupenou skupinu oborů vzdělání. Podíl dívek** mezi absolventy ekonomických oborů vzdělání středních škol (bez nástaveb) činil v uvedeném roce **68 %**.

Počet i podíl absolventů ekonomických oborů dlouhodobě plynule klesá. Z části je to způsobeno nepříznivým demografickým vývojem, zčásti také redukcí oborů a jejich kapacit na středních školách. Například v roce 2010 absolvovalo ekonomické obory téměř 12 tisíc žáků, což odpovídalo 11,6 % absolventů středních škol (bez nástaveb) celkem.

¹ Pokud jsou tedy zmiňováni absolventi ekonomických oborů vzdělání, tak to zahrnuje jak absolventy skupiny 63 Ekonomika a administrativa, tak skupiny 64 Podnikání v oborech, odvětví.

Tab. 2.1: Vývoj počtu absolventů skupiny oborů 63 Ekonomika a administrativa a 64 Podnikání v oborech, odvětví

Absolventi kategorií oborů po ZŠ (denní forma)					
Rok	Skup. 63	Skup. 64	Sk. 63 + 64		Všechny skupiny
	Počet	Počet	Počet	Podíl	
2002	11 371	4 531	15 902	14,1%	113 120
2007	10 951	2 775	13 726	12,0%	114 112
2010	9 477	2 473	11 950	11,6%	102 709
2011	8 422	2 054	10 476	10,6%	98 455
2012	7 970	1 934	9 904	10,2%	96 813
2013	9 301	4	9 305	10,1%	91 884
2014	6 700	0	6 700	8,2%	82 183
2015	5 785	0	5 785	7,5%	76 852

Tab. 2.2: Vývoj počtu absolventů škol podle kategorie vzdělání²

Rok	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 63	Vše	Sk. 63	Vše	Sk. 63	Vše		Sk. 63	Vše
2002	717	44 483	93	6 792	10 538	42 428	18 527	11 371	113 120
2007	657	35 822	30	6 933	10 192	46 511	24 193	10 951	114 112
2010	0	27 449	131	7 241	9 316	43 363	24 198	9 477	102 709
2011	0	27 791	104	5 811	8 276	40 461	23 862	8 422	98 455
2012	0	27 243	127	5 506	7 826	39 590	23 888	7 970	96 813
2013	0	24 592	0	5 070	9 270	38 969	22 686	9 301	91 884
2014	0	23 564	0	4 206	6 670	32 697	21 138	6 700	82 183
2015	0	22 260	0	3 707	5 761	29 783	20 533	5 785	76 852
změna 10-15 (%)	-	-18,9%	-100,0%	-48,8%	-38,2%	-31,3%	-15,1%	-39,0%	-25,2%

Rok	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 64	Vše	Sk. 64	Vše	Sk. 64	Vše		Sk. 64	Vše
2002	0	44 483	37	6 792	4 494	42 428	18 527	4 531	113 120
2007	0	35 822	22	6 933	2 753	46 511	24 193	2 775	114 112
2010	0	27 449	50	7 241	2 423	43 363	24 198	2 473	102 709
2011	0	27 791	50	5 811	2 004	40 461	23 862	2 054	98 455
2012	0	27 243	52	5 506	1 882	39 590	23 888	1 934	96 813
2013	0	24 592	0	5 070	4	38 969	22 686	4	91 884
2014	0	23 564	0	4 206	0	32 697	21 138	0	82 183
2015	0	22 260	0	3 707	0	29 783	20 533	0	76 852
změna 10-15 (%)	-	-18,9%	-100,0%	-48,8%	-100,0%	-31,3%	-15,1%	-100,0%	-25,2%

Téměř všichni absolventi ekonomických oborů vzdělání na úrovni středních škol (bez nástaveb) vychází v současnosti už jen z klasických 4letých maturitních oborů

² V tabulce je uvedena procentní hodnota změny počtu absolventů mezi roky 2010 a 2015, protože účelem bylo vyjádřit rozsah změn ve střednědobém období, tzn. v posledních 5-6 letech. Samozřejmě k velkým změnám docházelo už dříve, což dokazují hodnoty počtu absolventů v roce 2002 a 2007.

kategorie M. Jen několik jedinců (24 absolventů v roce 2015) končilo ekonomický obor bez maturity i výučního listu (tj. obor kategorie J - Obchodní škola).

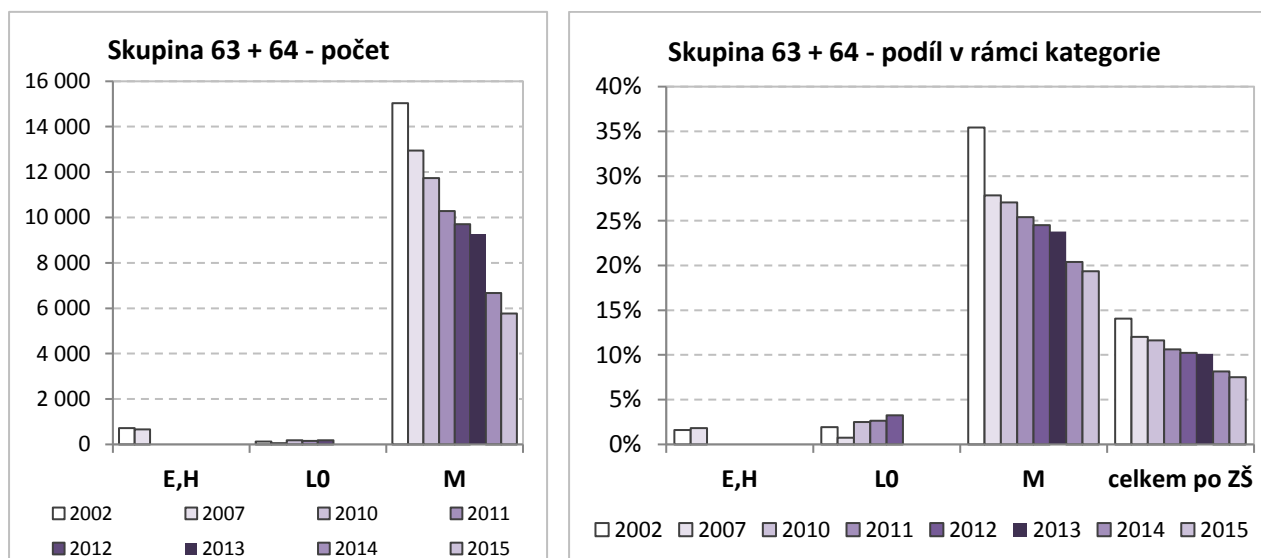
Dříve existoval i **ekonomický obor s výučním listem** (obor Technickoadministrativní pracovník), který byl však v minulosti zrušen a již několik let proto nemá žádné absolventy. V roce 2007 jej pro příklad absolvovalo 657 žáků. V současnosti už mezi absolventy ekonomických oborů nenajdeme ani ty, kteří studovali **ekonomický obor kategorie L/0**, tedy maturitních oborů, jejichž součástí je i odborný výcvik. Takových oborů bylo ve skupině 63 Ekonomika a administrativa i 64 Podnikání v oborech, odvětví několik. Ještě v roce 2012 absolvovalo tyto obory 179 žáků, což představovalo 3,3 % absolventů kategorie L/0. Kurikulární reformou však byly ekonomické obory v kategorii L/0 zrušeny.

Jak už bylo zmíněno, **více než 99 % absolventů ekonomických oborů** denní formy studia končí obor **kategorie M** (klasické 4leté maturitní obory vzdělání; viz tab. 2.2). Počet těchto absolventů dlouhodobě klesá z 13,0 tisíc v roce 2007 na 5,8 tisíc v roce 2015. Podíl absolventů ekonomických oborů vzdělání v této kategorii se tak dlouhodobě snižoval z 27,8 % v roce 2007 na **19,3 % v roce 2015**. Přesto jsou ekonomické obory stále **jednoznačně nejvíce zastoupené mezi absolventy maturitních odborných oborů vzdělání**. Téměř každý pátý absolvent kategorie M ukončil ekonomický obor vzdělání.

V roce 2010 absolvovalo ekonomický obor kategorie M přibližně 12 tisíc žáků, z toho 9,3 tisíc (tj. **79 %**) v oboru skupiny **63 Ekonomika a administrativa** a 2,4 tisíc (**21 %**) v oboru skupiny **64 Podnikání v oborech, odvětví**. Vzhledem k administrativnímu přesunu všech ekonomických oborů kategorie M do skupiny oborů **63 Ekonomika a administrativa** během kurikulární reformy se však podíl absolventů ve skupině 64 Podnikání v oborech, odvětví postupně snížil na nulové hodnoty.

Pokles počtu i podílu absolventů ekonomických oborů kategorie M je způsoben mimo jiné i regulacemi oborů, kdy bylo 27 různých oborů skupiny 63 Ekonomika a administrativa a okolo 30 oborů skupiny 64 Podnikání v oborech, odvětví administrativně sloučeno do dvou (viz tab. 2.7 a 2.8). Navíc kraje jako zřizovatelé častěji omezovaly kapacity středních škol právě u ekonomických oborů vzdělání.

Obr. 2.1 a 2.2: Vývoj počtu a podílu absolventů škol v jednotlivých kategoriích (denní forma)

Počet absolventů nástavbového studia celkem v posledních čtyřech letech klesá, hlavně v případě denní formy vzdělání. Společně s tím **klesá i počet absolventů ekonomických nástavbových oborů**, kteří v roce 2015 tvořili 61,7 % absolventů nástavbových oborů v denní a 81,3 % absolventů v jiné než denní formě vzdělání. **Ekonomické obory tedy zcela dominují mezi absolventy nástavbových oborů vzdělání, a to hlavně obory skupiny 64 Podnikání v oborech, odvětví.** Během kurikulární reformy byly navíc ekonomické nástavbové obory ze skupiny 63 Ekonomika a administrativa zcela zrušeny. V roce 2015 tak dosáhl počet absolventů nástavbového studia v ekonomických oborech zaměřených převážně na podnikání 2 489 absolventů, z nichž **polovinu** (1 270 absolventů) tvořili absolventi **v jiné než denní formě vzdělávání** (tedy převážně ti, kteří obory studovali při zaměstnání).

U **vyššího odborného vzdělání** dosáhl v roce 2015 **počet absolventů ekonomických oborů 966** a poslední 4 roky **klesá**. Ekonomické obory tak celkem ukončuje přibližně 16 % absolventů vyšších odborných škol. Ekonomické obory se tak řadí na třetí pozici v zastoupení mezi absolventy vyššího odborného vzdělání, po zdravotnických a pedagogických oborech.

Tab. 2.3: Vývoj počtu absolventů škol podle kategorie vzdělání

Absolventi	Kat. L5				VOŠ			
	denní		jiná forma		denní		jiná forma	
	Sk. 63	Vše	Sk. 63	Vše	Sk. 63	Vše	Sk. 63	Vše
2002	711	6 316	521	3 459	1 319	6 572	130	643
2007	400	8 142	674	5 889	1 096	5 310	165	923
2010	96	6 252	508	5 558	727	4 663	242	1 689
2011	34	4 412	319	4 554	624	4 657	202	1 753
2012	28	3 682	242	4 049	789	4 935	198	1 672
2013	0	3 238	142	3 425	674	4 819	237	1 618
2014	0	2 703	3	2 359	569	4 319	196	1 733
2015	0	1 975	0	1 563	570	4 471	175	1 630
2015 (%)	0,0%	-	0,0%	-	12,7%	-	10,7%	-

Absolventi	Kat. L5				VOŠ			
	denní		jiná forma		denní		jiná forma	
	Sk. 64	Vše	Sk. 64	Vše	Sk. 64	Vše	Sk. 64	Vše
2002	2 653	6 316	986	3 459	1 319	6 572	130	643
2007	4 022	8 142	2 276	5 889	1 096	5 310	165	923
2010	3 717	6 252	3 143	5 558	727	4 663	242	1 689
2011	2 710	4 412	2 799	4 554	624	4 657	202	1 753
2012	2 260	3 682	2 759	4 049	789	4 935	198	1 672
2013	2 066	3 238	2 513	3 425	222	4 819	54	1 618
2014	1 745	2 703	1 882	2 359	210	4 319	59	1 733
2015	1 219	1 975	1 270	1 563	184	4 471	37	1 630
2015 (%)	61,7%	-	81,3%	-	4,1%	-	2,3%	-

Pokud Vás zajímá oborová struktura absolventů podrobněji, doporučujeme podívat se na www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** je pod nadpisem → **Počty žáků a absolventů** umístěna stránka **Vývoj počtu absolventů SŠ a VOŠ**. V ní lze dohledat srovnání zastoupení absolventů v jednotlivých skupinách a kategoriích oborů.

2.2 Vývoj počtu nově přijatých žáků a jejich oborová struktura

Struktura absolventů úzce souvisí se strukturou nově přijatých žáků. Ta totiž předznamenává, jak se bude přibližně vyvíjet počet a struktura absolventů o několik let později. V současnosti dochází k velkému snížení počtu žáků, což se začalo projevovat výrazněji i v oborové struktuře žáků. Největší snížení nastalo v roce 2010/11, kdy do 1. ročníků středních škol bylo přijato 113 150 žáků oproti 127 793 žákům v roce 2009/10. Pokles nově přijatých žáků ovšem pokračoval dále, v roce 2015/16 tak do 1. ročníků středních škol (kromě nástaveb) bylo přijato 99 994 žáků.

V posledních 5 letech (2010 – 2015) tedy došlo k celkovému poklesu počtu žáků vstupujících do 1. ročníku oborů středních škol navazujících na základní školu o 11,6 %. Nejméně za poslední 5 let poklesl počet nově přijatých žáků do gymnaziálních oborů (o 1,5 %), nejvíce pak u odborných maturitních oborů vzdělání (o 21,9 % u kategorie L0 a o 12,9 % u kategorie M). Počet žáků vstupujících do oborů s výučním listem se pak od roku 2010 snížil o 14,2 % (z 35,1 tisíc na 30,2 tisíc nově přijatých žáků).

► Skupiny oborů 63 Ekonomika a administrativa a 64 Podnikání v oborech, odvětví

A jak je to s nově přijatými žáky ve skupinách oborů **63 Ekonomika a administrativa**, případně **64 Podnikání** v oborech, odvětví? Počet nově přijatých žáků v ekonomicky zaměřených oborech navazujících přímo na základní školu dlouhodobě klesá, v posledních 5 letech se snížil o více než čtvrtinu, tedy o 27,5 %. V roce 2010 bylo do oborů vzdělání skupiny **63 Ekonomika a administrativa** přijato téměř 9 tisíc žáků, v roce 2015 už však jen 6,5 tisíce. Podíl nově přijatých žáků do ekonomických oborů navazujících přímo na základní školu **se tak snížil ze 7,9 % v roce 2010 na 6,5 % v roce 2015**. Ještě v roce 2007 do ekonomických oborů vstupovalo až 10,1 % žáků po základní škole. Do skupiny oborů vzdělání 64 Podnikání v oborech, odvětvích již od roku 2010 nebyli přijati žádní žáci po základní škole vzhledem k redukci a přesunu oborů v rámci kurikulární reformy. Podrobné údaje o počtech a podílech nově přijatých žáků a jejich vývoji pak obsahují tab. 2.4 a obr. 2.3 a 2.4.

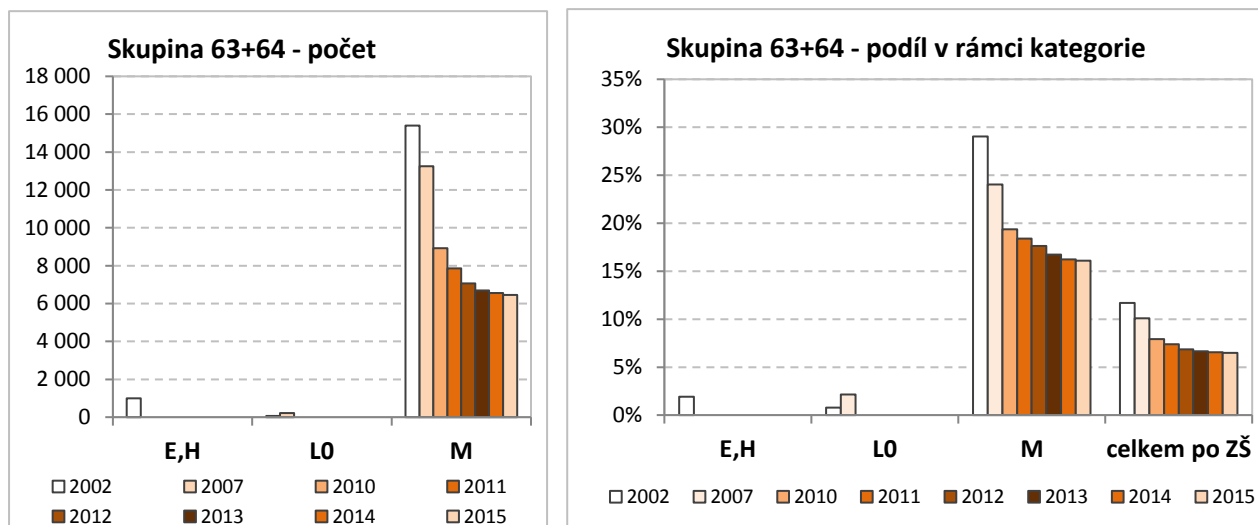
Tab. 2.4: Vývoj počtu nově přijatých žáků do oborů středních škol po ZŠ podle kategorie vzdělání

Rok	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 63,64	Vše	Sk. 63,64	Vše	Sk. 63,64	Vše		Sk. 63,64	Vše
2002	998	52 508	70	8 817	15 397	53 003	25 308	16 504	141 239
2007	0	42 093	216	10 110	13 258	55 185	25 845	13 528	134 114
2010	0	35 123	0	8 002	8 932	46 156	22 859	8 962	113 150
2011	0	33 876	0	7 186	7 852	42 651	22 361	7 902	107 081
2012	0	33 202	0	6 406	7 059	40 022	22 811	7 092	103 419
2013	0	31 566	0	6 486	6 696	40 060	22 175	6 730	101 258
2014	0	31 154	0	6 145	6 556	40 393	21 960	6 586	100 478
2015	0	30 118	0	6 248	6 462	40 182	22 524	6 500	99 994
změna 10-15 (%)	-	-14,2%	-	-21,9%	-27,7%	-12,9%	-1,5%	-27,5%	-11,6%

Z 6,5 tisíc nově přijatých žáků do ekonomických oborů vzdělání v roce 2015 jich **99,4 %** bylo přijato do 4letých ekonomických **maturitních oborů kategorie M**. V kategoriích E+H středního vzdělání s výučním listem a L0 maturitního vzdělání s odborným výcvikem v současnosti

neexistují žádné obory, do kterých by byli žáci přijímáni. Zbývající 0,6 % nově přijatých žáků do ekonomických oborů patří do 2letého oboru vzdělání Obchodní škola kategorie J (střední vzdělání bez vyučení i bez maturity).

Obr. 2.3 a 2.4: Vývoj počtu a podílu nově přijatých žáků v jednotlivých kategoriích (denní forma)

Do ekonomických oborů kategorie M bylo v roce 2015 přijato tedy téměř 6,5 tisíc žáků, což představuje podíl 16,1 % z nově přijatých žáků v kategorii M. Počet nově přijatých žáků do ekonomických maturitních oborů se snižuje rychleji než počet přijatých do maturitních oborů kategorie M celkově, proto jejich podíl v rámci kategorie M také dlouhodobě klesá (v roce 2010 například dosahoval 19,4 %, v roce 2007 dokonce 24 %). Přesto patří ekonomické maturitní obory k nejvíce zastoupeným skupinám oborů v kategorii M.

V případě **nástavbového studia** už jsou od roku 2011 nově přijímáni žáci pouze do oborů skupiny **64 Podnikání v oborech, odvětví**. Tato skupina oborů **výrazně dominuje** právě v nástavbovém studiu. Až 63,4 % nově přijatých žáků do denního nástavbového studia bylo v roce 2015 přijato právě do oboru Podnikání, v jiných formách vzdělání je to dokonce až 77 % nově přijatých. Je to dáno nejen univerzálností a dostupností oboru Podnikání, na který se mohou hlásit absolventi jakéhokoli tříletého oboru vzdělání s výučním listem, ale i rozšířeností tohoto oboru na středních školách.

Tab. 2.5: Vývoj počtu žáků nově přijatých od oborů navazujících na SŠ podle kategorie vzdělání

Nově přijatí žáci do 1.r.	Kat. L5				VOŠ			
	denní		jiná forma		denní		jiná forma	
Rok	Sk. 63,64	Vše	Sk. 63,64	Vše	Sk. 63,64	Vše	Sk. 63,64	Vše
2002	5 218	11 412	3 815	8 673	2 604	10 709	390	2 024
2007	6 532	11 406	6 738	11 005	2 012	8 786	673	3 189
2010	6 846	10 609	7 553	10 519	1 901	9 414	644	3 424
2011	5 930	9 174	5 671	7 514	1 600	8 464	539	3 316
2012	5 132	7 791	4 735	6 148	1 607	8 706	479	3 260
2013	4 413	7 036	4 498	6 006	1 547	8 548	497	3 257
2014	3 978	6 296	3 646	4 861	1 299	7 803	386	2 954
2015	3 681	5 802	3 374	4 395	1 084	6 960	295	3 025
2015 (%)	63,4%	-	76,8%	-	15,6%	-	9,8%	-

Obecně však dlouhodobě dochází ke **snižování počtu nově přijatých žáků v nástavbovém studiu**, podobně je tomu také v ekonomicko-podnikatelských nástavbových oborech, a to v denních i jiných formách vzdělávání. V roce 2010 dosáhl počet nově přijatých žáků do nástavbového studia zaměřených na podnikání hodnoty 14,4 tisíc žáků, v roce 2015 však už jen 7,1 tisíc (bez rozlišení formy vzdělání).

Na **vyšší odborné školy** bylo v roce 2015 přijato do ekonomických oborů 1 084 žáků v denní formě vzdělání a 295 v jiné než denní formě vzdělání. Ekonomické obory jsou tak mezi nově přijatými žáky na vyšších odborných školách zastoupeny v 15,6 % případů u denní formy vzdělání a v 9,8 % u jiných forem vzdělání.

Pro zájemce o další informace týkající se struktury nově přijatých žáků do škol doporučujeme podívat se na stránku www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** pod nadpisem → **Počty žáků a absolventů** → **Oborová struktura žáků v SŠ a VOŠ**.

Vývoj počtu nově přijatých žáků najdete pak v publikaci:

VOJTĚCH, J., PATEROVÁ, P.: *Vývoj vzdělanostní a oborové struktury žáků a studentů ve středním a vyšším odborném vzdělávání v ČR a v krajích ČR a postavení mladých lidí na trhu práce ve srovnání se stavem v EU – 2015/16*. Praha: NÚV, 2016. 48 stran, dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-130>.

2.3 Struktura nově přijatých žáků v krajích

Tabulka 2.6 obsahuje údaje o počtech nově přijatých žáků v oborech skupiny **63 Ekonomika a administrativa** v roce 2015, a to v krajském členění. Vzhledem k různé velikosti krajů je však potřebné pro vzájemné srovnávání mezi kraji využít spíše podíl nově přijatých žáků ekonomických oborů na celkovém počtu nově přijatých žáků (obr. 2.5).

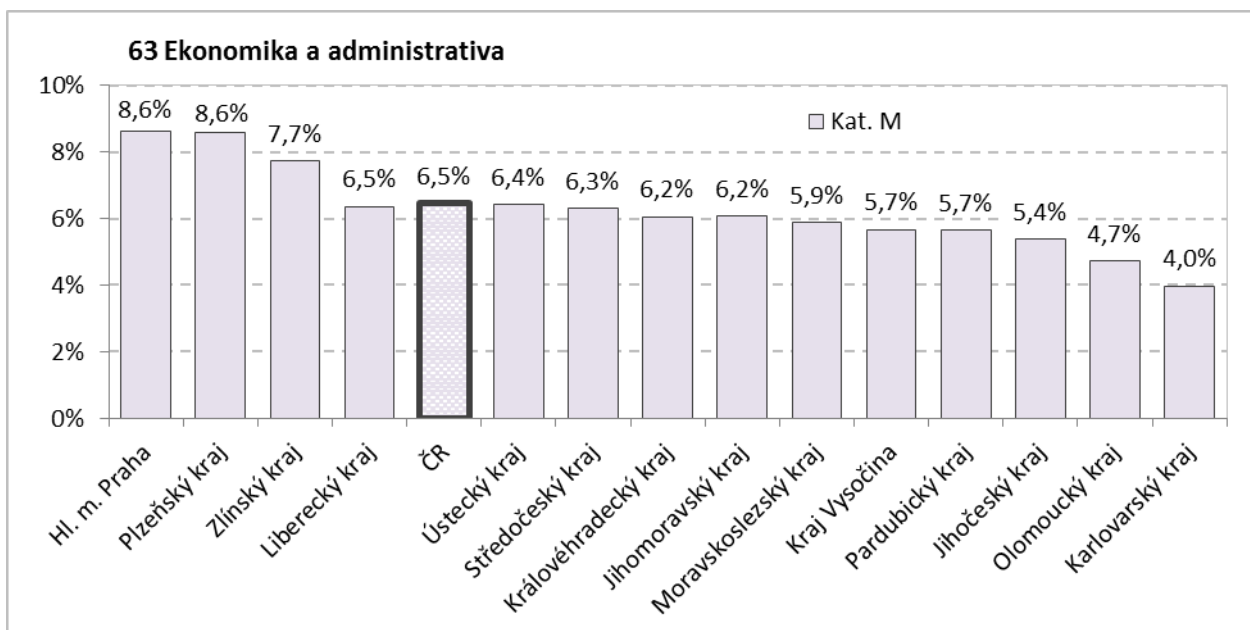
Tab. 2.6: Počet nově přijatých žáků podle kategorie vzdělání v roce 2015 v krajích (denní forma)

Kraj	Kat. E,H		Kat. L0		Kat. M		Kat. K	Celkem (po ZŠ)	
	Sk. 63	Vše	Sk. 63	Vše	Sk. 63	Vše		Sk. 63	Vše
Hl. m. Praha	0	2 479	0	793	1 187	6 411	3 993	1 192	13 802
Středočeský kraj	0	3 051	0	437	564	3 306	2 026	564	8 929
Jihočeský kraj	0	1 986	0	423	342	2 577	1 333	342	6 356
Plzeňský kraj	0	1 635	0	355	437	2 106	985	437	5 090
Karlovarský kraj	0	1 005	0	130	108	1 029	547	108	2 719
Ústecký kraj	0	3 131	0	351	543	3 363	1 491	543	8 442
Liberecký kraj	0	1 520	0	209	257	1 554	722	264	4 041
Královéhradecký kraj	0	1 689	0	266	344	2 480	1 193	353	5 684
Pardubický kraj	0	1 683	0	345	298	2 115	1 085	298	5 270
Kraj Vysočina	0	1 504	0	341	273	1 804	1 113	273	4 816
Jihomoravský kraj	0	3 120	0	710	659	4 148	2 749	669	10 837
Olomoucký kraj	0	2 028	0	491	296	2 245	1 430	296	6 251
Zlínský kraj	0	1 568	0	592	458	2 324	1 409	458	5 926
Moravskoslezský kraj	0	3 719	0	805	696	4 720	2 448	703	11 831
ČR	0	30 118	0	6 248	6 462	40 182	22 524	6 500	99 994

V roce 2015 bylo v České republice přijato do 1. ročníků středních škol (bez nástavbového studia) 6 500 žáků do ekonomických oborů, což představuje **6,5 %** všech nově přijatých žáků. Téměř ve všech krajích dosahuje podíl nově přijatých žáků do ekonomických maturitních oborů po ZŠ alespoň 5 %, jen v **Karlovarském kraji** se jedná o **4,0 %** a v **Olomouckém kraji** o **4,7 %** nově přijatých žáků. Nízký podíl vykazuje také Jihočeský kraj (5,4 %). Naopak

v **Plzeňském kraji** a v **Hl. m. Praze** je po ukončení ZŠ do ekonomických oborů přijato až **8,6 %** žáků.

Obr. 2.5: Podíl nově přijatých žáků v dané kategorii a skupině na celkovém počtu žáků nově přijatých do oborů navazujících na ZŠ v roce 2015 v krajích (denní forma)

Každoroční krajský přehled vývoje počtu a podílu žáků a absolventů podle kategorie vzdělání je umístěn na webových stránkách www.nuvv.cz → TÉMATA → [Vzdělávání a trh práce](#) → pod odkazy [Souhrn informací o všech krajích](#), nebo [Informace o jednotlivých krajích](#).

2.4 Přehled oborů vzdělání

Jak už bylo v předchozím textu několikrát zmíněno, velké **změny** se v posledních letech uskutečnily také **v oblasti soustavy oborů vzdělání**. Kurikulární reforma je spojena spíše s obsahovými proměnami přípravy a realizace vzdělávání, ovšem součástí těchto změn byla i **redukce počtu oborů vzdělání**. Nově vzniklé obory vzdělání jsou totiž širěji koncipovány, aby umožnily absolventům širší uplatnitelnost, ale dávají také školám možnost upravit si vzdělávací program o regionální prvek (promítnutí místních specifik trhu práce, požadavků zaměstnavatelů, provozních a technických podmínek školy apod.).

Kurikulární reforma probíhala několik let, kdy byly postupně během čtyř let vydávány nové rámcové vzdělávací programy a navíc školy měly dvouletou lhůtu pro implementaci nových oborů do výuky prostřednictvím vytvoření vlastních školních vzdělávacích programů. Od roku 2012 už jsou však všichni žáci přijímáni jen do nových oborů vzdělání.

Tabulka 2.7 obsahuje přehled počtu oborů, do kterých byli přijati žáci do 1. ročníků. Je zde zřejmý trend redukce oborů vzdělání ve středním odborném vzdělávání. V roce 2007 (ještě před kurikulární reformou) byli noví žáci přijati do 495 různých oborů vzdělání na středních školách, v roce 2015 už jen do 249.

Skupiny oborů **63 Ekonomika a administrativa** a **64 Podnikání v oborech, odvětví** lze řadit mezi skupiny, v nichž **proběhla redukce oborů nejrazantněji**. Před reformou, např. v roce 2007, byli do oborů skupiny 63 Ekonomika a administrativa přijati žáci do 27 různých oborů na úrovni středoškolského vzdělání a ve skupině 64 Podnikání v oboru, odvětví do dalších 30 oborů vzdělání. Takové množství maturitních oborů v rámci dvou podobně zaměřených skupin

oborů však nebylo udržitelné vzhledem k jejich kapacitě a demografickému poklesu, ale také vzhledem k jejich podobně zaměřenému obsahu.

Po kurikulární reformě se skupiny oborů **63 Ekonomika a administrativa** a **64 Podnikání v oborech, odvětví** staly naopak skupinami s nejmenším počtem různých oborů vzdělání. V roce 2015 byli žáci přijati jen do **4 různých ekonomicko-podnikatelských středoškolských oborů** vzdělání (bez rozlišení kategorie), z toho jsou 2 obory v klasických maturitních oborech (kategorie M) skupiny 63 Ekonomika a administrativa, jeden obor kategorie J (Obchodní škola – není v tabulce uváděn) a jeden v nástavbovém vzdělávání ve skupině 64 Podnikání v oborech, odvětví.

Tab. 2.7: Vývoj počtu oborů vzdělání, do kterých byli v daném roce přijati žáci do 1. ročníku denního studia

Kategorie	Sk. 63 Ekonomika a administrativa				Celkem			
	2002	2007	2012	2015	2002	2007	2012	2015
Všechny	30	27	3	3	579	495	243	249
H	1	0	0	0	151	113	71	73
L0	1	1	0	0	49	48	28	28
M	22	20	2	2	213	210	71	76
L5	5	5	0	0	52	30	23	22
Kategorie	Sk. 64 Podnikání v oborech, odvětví				Celkem			
	2002	2007	2012	2015	2002	2007	2012	2015
Všechny	38	30	1	1	579	495	243	249
L0	1	1	0	0	49	48	28	28
M	30	28	0	0	213	210	71	76
L5	7	1	1	1	52	30	23	22

Přehled ekonomicko-podnikatelských oborů realizovaných ve školním roce 2015/16 na středních školách, včetně počtu žáků v jednotlivých ročnících, najdete v tabulce 2.8.

Tab. 2.8: Přehled oborů vzdělání s počtem žáků a absolventů v roce 2015/16 v denní formě vzdělání

Kategorie a obor vzdělání		1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	Absolventi	Nově přijatí
Kategorie J		40	41	0	0	24	38
6351J01	Obchodní škola	40	41	0	0	24	38
Kategorie M		6 677	6 474	6 483	6 773	5 761	6 462
6341M01	Ekonomika a podnikání	2 162	2 202	2 182	2 320	1 966	2 057
6341M02	Obchodní akademie	4 515	4 272	4 301	4 453	3 795	4 405
Kategorie a obor vzdělání		1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.	Absolventi	Nově přijatí
Kategorie L5		3 878	2 643	0	0	1 219	3 681
6441L51	Podnikání	3 878	2 643	0	0	1 219	3 681

2.5 Přehled středních škol

S klesajícím počtem žáků bylo nutné optimalizovat a upravit také síť středních škol. Zatímco v roce 2002 přijalo žáky do 1. ročníků celkem 1 571 středních škol, v roce 2015 byl celkový počet středních škol (s alespoň jedním přijatým žákem) 1 301. **Počet škol, které přijímají žáky do ekonomicky či podnikatelsky zaměřených maturitních i nástavbových oborů, má z dlouhodobějšího hlediska mírně kolísavý charakter** (viz tab. 2.9). V roce 2015 byli žáci přijati do ekonomických 4letých maturitních oborů na 218 různých středních škol, do nástavbového oboru Podnikání pak na 161 různých středních školách.

Tab. 2.9: Počet škol, které v daných letech přijaly ke studiu žáky do oborů v denní formě vzdělání

Rok	Sk. 63 Ekonomika a administrativa					Celkem				
	Všechny	H	L0	M	L5	Všechny	H	L0	M	L5
2002	257	34	1	216	23	1571	546	228	767	344
2007	236	0	6	223	14	1444	474	259	807	331
2015	221	0	0	218	0	1301	440	235	708	243
Rok	Sk. 64 Podnikání v oborech, odvětví									
	Všechny	H	L0	M	L5					
2002	244	0	1	108	151					
2007	264	0	1	100	190					
2015	161	0	0	0	161					

Podrobnější počty škol, které přijaly žáky do 1. ročníku oborů středních škol, a to v detailu, o jakou kategorii vzdělání se jednalo, jsou uvedeny v tabulkách 2.9 a 2.10 (ve druhé z nich v členění podle krajů).

Tab. 2.10: Počet škol, které v roce 2015 přijaly ke studiu žáky do oborů v denní formě vzdělání

Kraj	Sk. 63 Ekonom. a admin.	Sk. 64 Podnikání v ob.	Celkem		
	Kategorie M	Kategorie L5	Všechny	M	L5
Hl. m. Praha	32	16	187	90	24
Středočeský kraj	26	20	150	77	28
Jihočeský kraj	15	14	90	48	19
Plzeňský kraj	12	9	54	32	12
Karlovarský kraj	6	3	37	22	5
Ústecký kraj	19	13	93	51	16
Liberecký kraj	8	5	49	33	8
Královéhradecký kraj	11	9	81	49	14
Pardubický kraj	8	5	74	40	12
Kraj Vysočina	10	9	62	33	14
Jihomoravský kraj	24	16	125	70	26
Olomoucký kraj	9	15	94	45	21
Zlínský kraj	14	12	67	39	18
Moravskoslezský kraj	24	15	138	79	26
ČR	218	161	1301	708	243

Pokud Vás více zajímají změny ve struktuře středních škol a oborů vzdělání, doporučujeme vyhledat si publikaci SKÁČELOVÁ, P., VOJTĚCH, J.: Analýza realizované vzdělávací nabídky středních škol ve školních rocích 1998/99, 2003/04 a 2008/09. Praha: NÚOV, 2010. 48 stran, dostupnou na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-47>.

3. Nezaměstnanost absolventů škol na trhu práce

Nezaměstnanost absolventů škol patří k důležitým ukazatelům, které názorně vypovídají o uplatnitelnosti absolventů škol, ale i o zájmu a potřebách zaměstnavatelů. Tento ukazatel totiž umožňuje srovnávat situaci absolventů jak v čase, tak mezi jednotlivými druhy vzdělání. Míra nezaměstnanosti absolventů škol vyjadřuje, kolik procent absolventů zůstalo bez zaměstnání a přihlásilo se do evidence na úřadu práce. Uváděné hodnoty vychází z poměru počtu absolventů v posledním ukončeném školním roce a počtu evidovaných nezaměstnaných v nich. Míra nezaměstnanosti absolventů se vztahuje vždy k datu 30. dubna daného roku.

3.1 Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie vzdělání

Míra nezaměstnanosti absolventů je velmi citlivá na ekonomický vývoj. V letech 2003 – 2008 se vlivem příznivé hospodářské situace nezaměstnanost absolventů snížila na minimální hodnoty. Mezi lety 2008 až 2010 se míra nezaměstnanosti absolventů začala vlivem ekonomické krize zvyšovat, aby v následujících dvou letech 2011 – 2012 zase postupně klesala. Nepříznivý vývoj ekonomiky, který vyústil v druhou hospodářskou recesi, kdy 6 čtvrtletí po sobě ekonomika klesala, způsobil opětovné zvýšení **míry nezaměstnanosti absolventů škol v dubnu 2013 na nové maximum. V roce 2014 se však situace na trhu práce stabilizovala**, ekonomika začala růst a nezaměstnanost absolventů škol opět v porovnání s předchozím rokem klesla. **Pokles pokračoval i v roce 2015**, ve kterém dosahovala míra nezaměstnanosti absolventů **dokonce nižších hodnot než v roce 2012.**

Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla i v roce 2015 zaznamenána tradičně u absolventů s výučním listem (kategorie E+H; 13,7 %) a u absolventů nástavbového vzdělání (kategorie L5; 15,2 %), nicméně ve srovnání s předchozím rokem došlo u těchto kategorií k mírnému poklesu. **Nejnižší hodnoty nezaměstnanosti** pak vykazují absolventi oborů s maturitou bez odborného výcviku (kategorie M; 9,6 %) a vyšších odborných škol (kategorie N; 7,5 %), i zde došlo ke snížení měr nezaměstnanosti absolventů ve srovnání s rokem 2014. Ve středu škály jsou pak absolventi maturitních oborů s odborným výcvikem (kategorie L0), jejichž nezaměstnanost dosáhla v roce 2015 na 13,2 %. **Téměř ve všech uvedených kategoriích vzdělání dosahuje však nezaměstnanost absolventů škol v roce 2015 nižších hodnot než v roce 2012.**

Tab. 3.1: Nezaměstnanost absolventů škol podle kategorie v letech 2012–2015³

Kat.	Rok	Skup. 63 Ekonomika a administrativa			Celkem
		Počet absolventů	Počet nezam. abs.	Míra nezaměstnanosti abs.	Míra nezaměstnanosti abs.
M	2012	9479	994	10,5%	9,0%
	2013	8881	1491	16,8%	14,8%
	2014	8824	1117	12,7%	11,6%
	2015	6677	702	10,5%	9,6%
N	2012	624	70	11,2%	7,9%
	2013	789	114	14,4%	11,9%
	2014	674	81	12,0%	10,2%
	2015	569	54	9,5%	7,5%

Kat.	Rok	Skup. 64 Podnikání v oborech, v odvětvích			Celkem
		Počet absolventů	Počet nezam. abs.	Míra nezaměstnanosti abs.	Míra nezaměstnanosti abs.
L5	2012	2754	516	18,7%	17,6%
	2013	2288	733	32,0%	29,6%
	2014	2066	395	19,1%	18,5%
	2015	1745	270	15,5%	15,2%
N	2012	210	16	7,6%	7,9%
	2013	220	38	17,3%	11,9%
	2014	222	20	9,0%	10,2%
	2015	210	26	12,4%	7,5%

³ Údaje o počtech absolventů jsou převedeny podle daných vazeb již na **obory vzdělání nové vzdělávací soustavy**, proto počty absolventů plně neodpovídají počtům absolventů v předchozí kapitole.

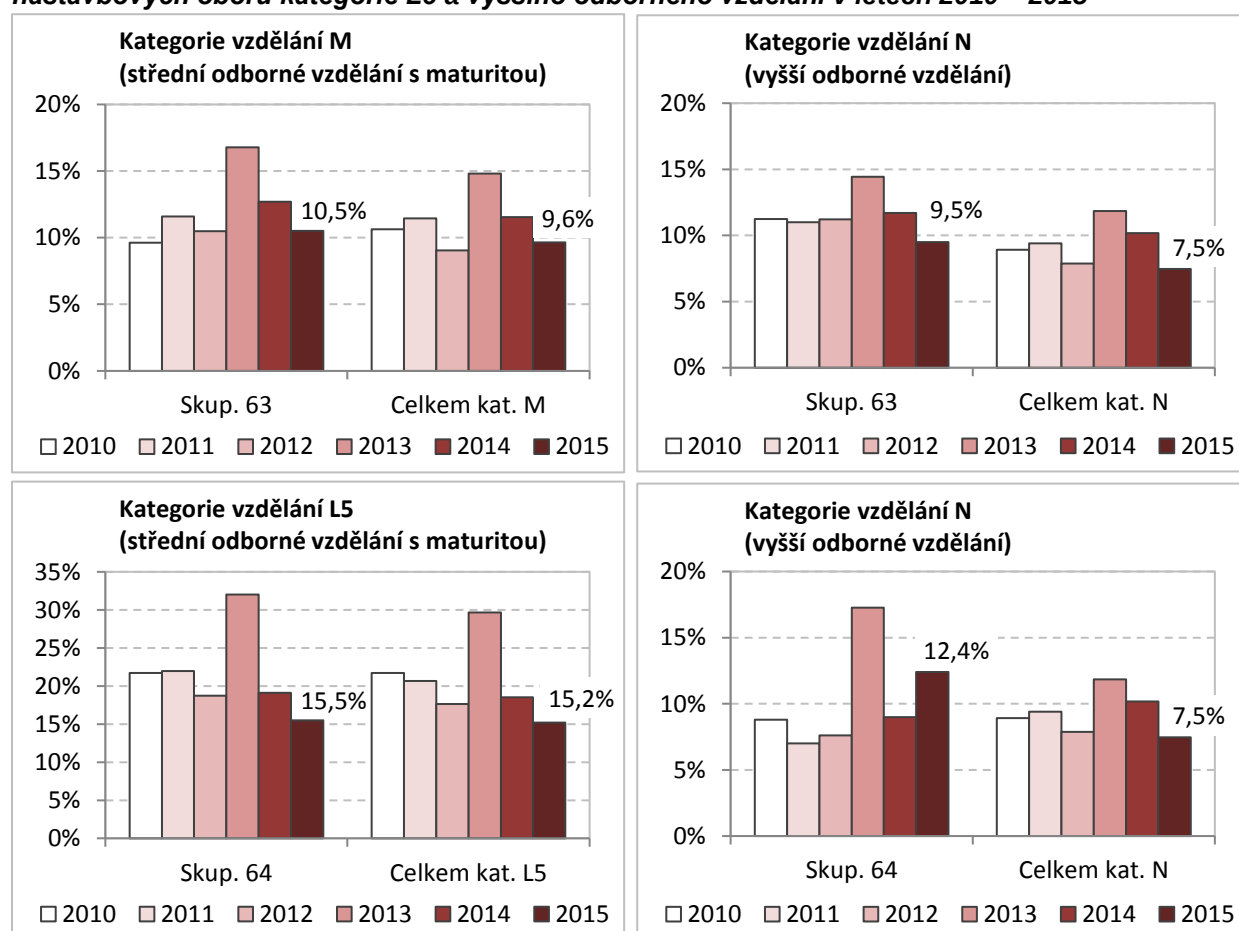
► 63 Ekonomika a administrativa

Absolventi ekonomických oborů vykazují dlouhodobě mírně nadprůměrné hodnoty nezaměstnanosti ve všech kategoriích vzdělání. Vývoj nezaměstnanosti absolventů škol za posledních 6 let v jednotlivých kategoriích a skupině oborů 63 Ekonomika a administrativa je znázorněn v grafech na obrázcích 3.1 až 3.2.

Míra nezaměstnanosti absolventů **maturitních ekonomických oborů kategorie M** se jeví dlouhodobě v rámci kategorie **spíše jako mírně nadprůměrná**. **Vývojové trendy nezaměstnanosti absolventů ekonomických maturitních oborů pak kopírují vývoj nezaměstnanosti maturantů obecně.** V roce 2013 míra nezaměstnanosti maturantů kategorie M činila 14,8 %, v ekonomice pak 16,8 %. Do roku 2015 se však míra nezaměstnanosti v této kategorii u ekonomických oborů opět snížila, a to na **10,5 %** (v kategorii M celkem dosáhla přitom nezaměstnanost absolventů 9,6 %).

Také míra nezaměstnanosti absolventů **nástavbového studia ekonomických oborů kategorie L5** je **mírně nadprůměrná**. V roce 2015 míra nezaměstnanosti maturantů kategorie L5 činila 15,2 %, v ekonomice pak 15,5 %.

Obr. 3.1–3.4: Míra nezaměstnanosti absolventů 4letých oborů s maturitou kategorie M, nástavbových oborů kategorie L5 a vyššího odborného vzdělání v letech 2010 – 2015

Nadprůměrnou nezaměstnanost absolventů škol v rámci kategorie vykazují také absolventi **ekonomických oborů vyšších odborných škol**. U absolventů ekonomických oborů vyšších odborných škol se v roce 2015 nezaměstnanost pohybovala na úrovni **9,5 % u sk. oborů 63**

a **12,4 % u sk. oborů 64**, tedy na nadprůměrné hodnotě míry nezaměstnanosti absolventů vyššího odborného vzdělání celkem (7,5 %). Větší rozdíly jsou však patrné i v předchozích letech (např. v roce 2012). Nezaměstnanost absolventů ekonomických oborů vyšších odborných škol tak nekopíruje trendy a časový vývoj nezaměstnanosti absolventů škol obecně.

Pro další informace, souhrny i metodologii k tématu nezaměstnanosti absolventů škol doporučuji podívat se na stránky www.infoabsolvent.cz → do části **Absolventi a trh práce** → v záložce **Nezaměstnanost** pod nadpisem → **Nezaměstnanost absolventů škol**. Najdete zde informace o nezaměstnanosti absolventů škol podle jednotlivých kategorií i skupin oborů vzdělání, včetně jejich porovnání.

Výchozí publikace: Úlovec, M.: *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2015*. Praha: NÚV, 2015. 48 stran
(dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-126>).

3.2 Nezaměstnanost absolventů škol podle oboru vzdělání

V tabulce 3.2 jsou uvedeny míry nezaměstnanosti absolventů škol v roce 2014 a 2015 podle jednotlivých oborů vzdělání. Údaje o počtech absolventů byly převedeny již na **obory vzdělání nové vzdělávací soustavy**, proto počty absolventů neodpovídají počtům absolventů podle oborů uvedeným v tabulce 2.8.

Na úrovni střední školy existují pouze dva maturitní obory ze skupiny 63 Ekonomika a administrativa. **Absolventi oboru Obchodní akademie přitom dosahují výrazně nižších hodnot nezaměstnanosti než absolventi oboru Ekonomika a podnikání.** Pro srovnání je zde uvedena také míra nezaměstnanosti absolventů nástavbového oboru **Podnikání**, která v roce 2015 činila **15,5 %**, nezaměstnanost absolventů nástavbových oborů přitom obecně dosahovala na hodnotu 15,2 %.

Nezaměstnanost absolventů škol podle jednotlivých oborů si můžete vyhledat také na webové stránce <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-02>.

Tab. 3.2: Míra nezaměstnanosti absolventů škol podle oborů v letech 2014 a 2015

Obor	Název oboru	2014			2015		
		ABS	NZ	MIRA NZ	ABS	NZ	MIRA NZ
6341M02	Obchodní akademie	5418	570	10,5%	4237	374	8,8%
6341M01	Ekonomika a podnikání	3406	547	16,1%	2466	328	13,3%
6441L51	Podnikání	2066	395	19,1%	1745	270	15,5%

Pozn.: ABS...počet absolventů v předchozím školním roce; NZ...počet evidovaných nezaměstnaných absolventů; MIRA NZ...míra nezaměstnanosti absolventů škol k 30. dubnu.

3.3 Nezaměstnanost absolventů škol v krajích

Národní ústav pro vzdělávání každoročně zpracovává reporty o nezaměstnanosti absolventů škol pro jednotlivé kraje. Pro každý kraj je zpracováván dlouhodobější vývoj nezaměstnanosti absolventů podle kategorií, včetně srovnání se situací v České republice. Nechybí zde ani aktuální míry nezaměstnanosti absolventů v kraji v členění podle skupin oborů vzdělání. Kromě toho je k dispozici také zpráva za Českou republiku, ve které jsou hodnoty nezaměstnanosti absolventů v krajích navzájem porovnány. Tyto materiály jsou veřejně dostupné na webových stránkách www.nuv.cz → TÉMATA → **Vzdělávání a trh práce** → pod odkazy [Souhrn informací o všech krajích](#) nebo [Informace o jednotlivých krajích](#).

4. Přechod absolventů škol na vysoké a vyšší odborné školy

Absolventi středních škol, kteří získají maturitní vzdělání, mohou dále pokračovat v terciárním studiu, a to na vyšších odborných či vysokých školách. Jaký podíl absolventů se však do dalšího studia hlásí a kolik je jich přijato? Tyto informace je možno získat z vysokoškolských matrik. V následující kapitole se údaje vztahují pouze k uchazečům, kteří se hlásí ke studiu na vysoké a vyšší odborné školy bezprostředně po ukončení střední školy.

4.1 Přihlašování absolventů s maturitou na vyšší odborné a vysoké školy

S rostoucími kapacitami vysokých škol v minulých letech narůstaly i počty přihlášených a přijatých absolventů oborů středních škol (včetně nástavbového vzdělávání). V posledních letech se však počty přihlášených pomalu snižují vlivem klesající demografické křivky. Podíly absolventů středních škol hlásících se a přijatých do terciárního vzdělávání se však poměrně stabilizovaly.

Podíl absolventů středních škol hlásících se ke studiu na vysoké škole se v letech 2009 – 2013 pohyboval na úrovni 80 %. K vysokoškolskému studiu bylo ve stejném období přijato 63 – 65 % všech absolventů středních škol. U vyšších odborných škol se zájem a úspěšnost absolventů při přijímání také ustálily. O studium na vyšší odborné škole v daném období projevilo zájem 11 % absolventů středních škol a přijato jich bylo 9 %.

Nejčastěji se ke studiu na vyšších odborných či vysokých školách hlásí maturanti z gymnázií (100 %) a lyceí (93 %), pak absolventi z klasických maturitních oborů kategorie M (téměř 72 %), následují absolventi oborů s maturitou a odborným výcvikem (kategorie L/O; 35 %) a nástavbových oborů (37 %). Jejich úspěšnost při přijímacím řízení na vyšší odborné a vysoké školy se dohromady pohybuje v rozmezí 73 – 94 %. V přihlašování do studia na VŠ a VOŠ však existují rozdíly nejen mezi kategoriemi, ale i skupinami oborů vzdělání.

Absolventi oborů **kategorie M** ze skupiny **63 Ekonomika a administrativa** se v roce 2013 po ukončení střední školy přihlásili k dalšímu studiu na vysoké či vyšší odborné škole a zároveň dostavili k přijímacím zkouškám v **78 %** případů, z toho se na vyšší odborné školy hlásilo **14 %** absolventů a ke studiu na vysoké škole **72 %** absolventů.⁴ Podíl přihlášených absolventů ekonomických oborů hlásících se na vysoké či vyšší odborné školy se v období 2010 - 2013 mírně snížil, což však bylo obecným trendem mezi absolventy kategorie M (středních odborných škol).

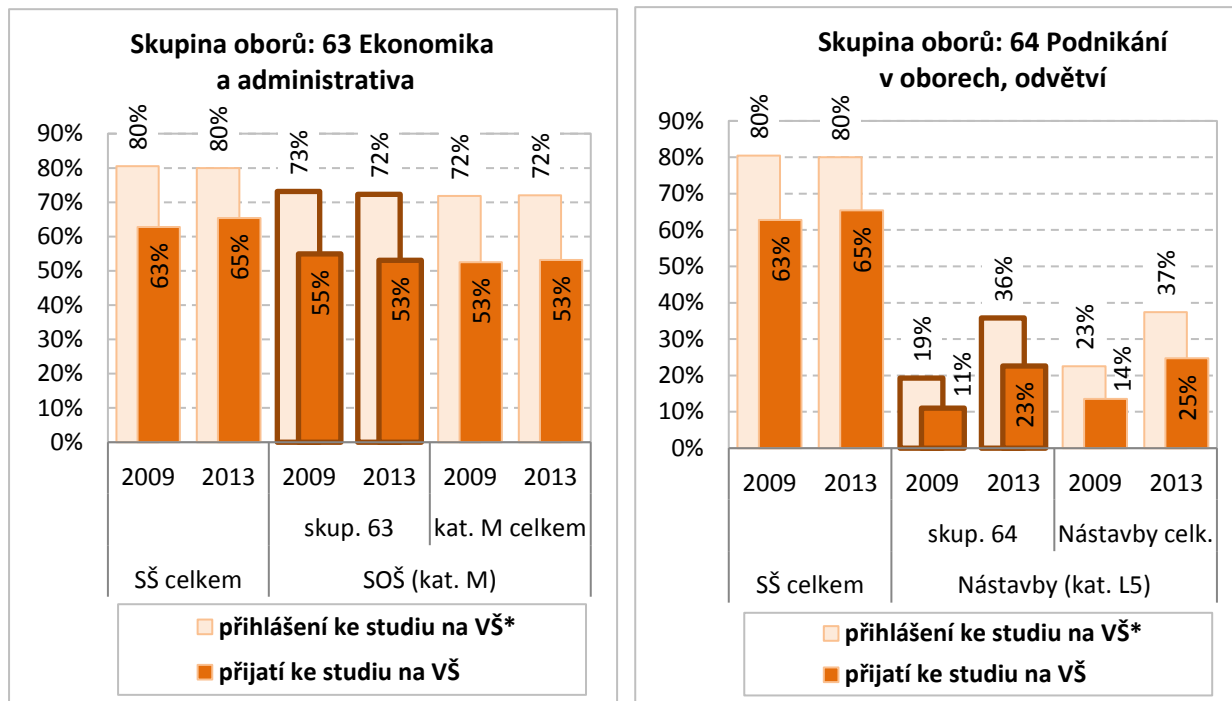
Vzhledem k poměrně vysoké úspěšnosti těchto absolventů při přijímacím řízení je **přijato** ke studiu na vysoké či vyšší odborné školy celkem **63 % všech absolventů ekonomicko-administrativních oborů kategorie M**. Na vyšší odborné školy je přijato 12 % absolventů a ke studiu na vysoké školy 53 %. **Po ukončení maturitního studia přechází tedy přímo na trh práce** (popřípadě do jiných kurzů, např. jazykových) **37 % absolventů ekonomických oborů kategorie M**.

Zájem absolventů **nástavbového studia** sk. oborů **Podnikání v oborech, odvětví** o studiu na terciární úrovni není v porovnání s ostatními oborovými skupinami příliš vysoký, ke studiu

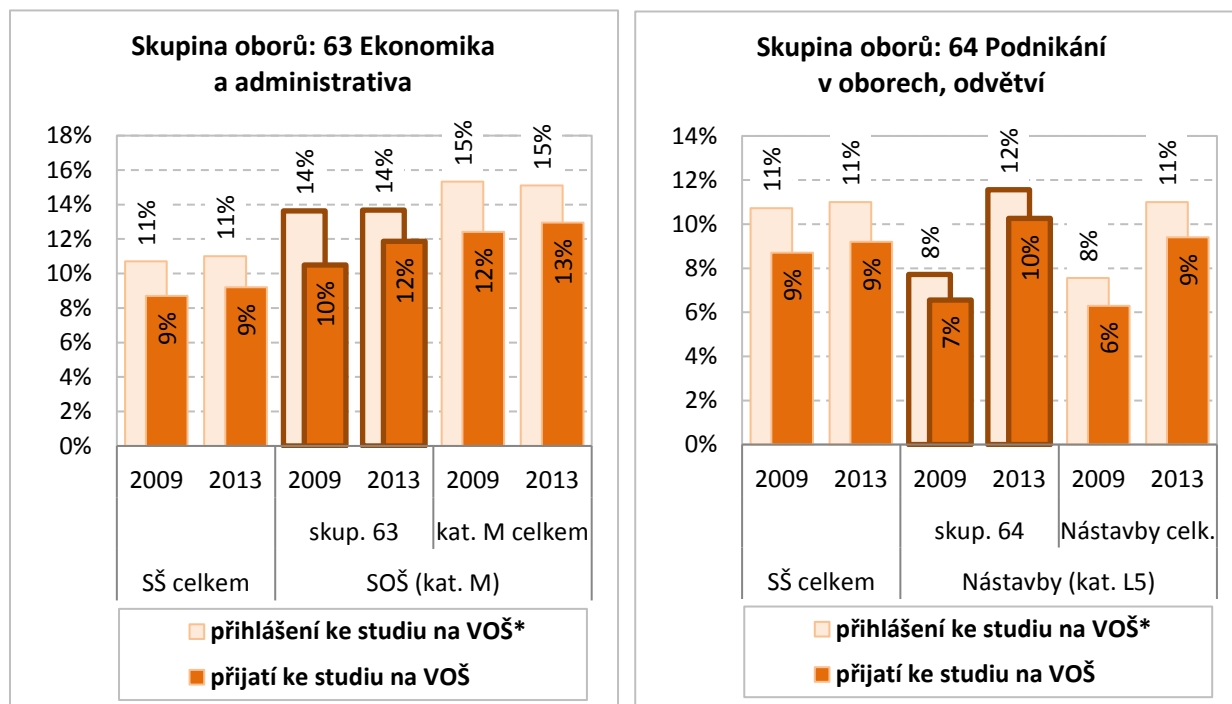
⁴ Někteří absolventi se současně hlásili na vyšší odborné školy i na vysoké školy. Proto součet absolventů hlásících se do terciárního studia neodpovídá pouhému součtu absolventů hlásících se zvlášť na VOŠ a absolventů hlásících se na VŠ.

podává **přihlášky 45 % z nich**, z toho 12 % ke studiu na vyšší odborné škole a 36 % k vysokoškolskému studiu. Při přijímacím řízení ke studiu jsou poměrně úspěšní. Ve studiu na **terciární úrovni tak pokračuje 32 % absolventů** oborů podnikání v oborech, více jak dvě třetiny odcházejí bezprostředně po ukončení školy na trh práce.

Obr. 4.1: Podíl přihlášených a přijatých absolventů SŠ hlásících se na VŠ

Obr. 4.2: Podíl přihlášených a přijatých absolventů SŠ hlásících se na VOŠ

Pozn.: přihlášení ke studiu = podíl absolventů, kteří podali přihlášku a zároveň se dostavili k přijímacímu řízení (pokud se přijímací zkoušky nekonaly, byli započtení všichni přihlášení).

Vzhledem k odborněji zaměřenému studiu na středních školách si absolventi ekonomických oborů většinou vybírají obory podobného zaměření, jaké absolvovali na střední škole. Absolventi ekonomických oborů v kategorii M, kteří jsou zároveň přijati na vysokou školu, jsou z více než 63 % přijati do některého vysokoškolského oboru ze skupiny **62 Ekonomie**. U skupiny absolventů přijatých na vyšší odborné školy jich více než 40 % pokračuje také ve studiu ekonomických oborů (skupina **63 Ekonomika a administrativa**). V porovnání s absolventy jiných oborů kategorie M se tito absolventi častěji hlásí ke studiu **různých společenských věd** (např. Pedagogika, učitelství a sociální péče, Sociální vědy atd.).

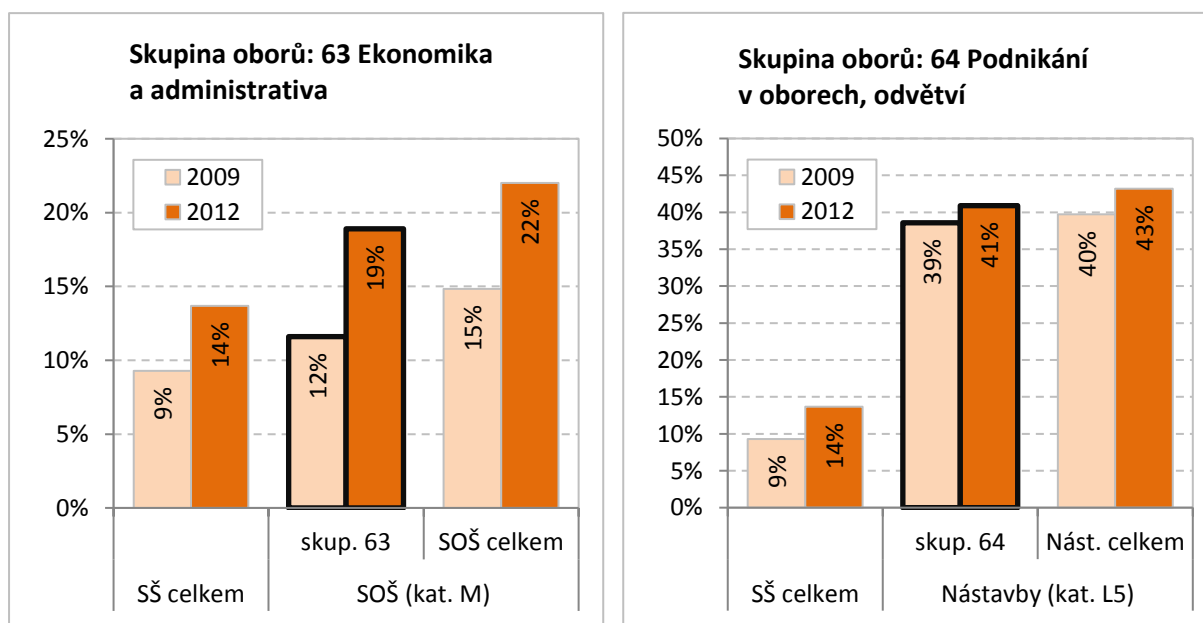
Tab. 4.1: Nejčastější obory, do kterých jsou absolventi ekonomických oborů přijati

Do jakých oborů vzdělání jsou absolventi nejčastěji přijati?		63 Ekonomika a administrativa		64 Podnikání v oborech, odvětví	
		kat. M		kat. L5 (nástavby)	
		2009	2013	2009	2013
Přechod na VŠ	62 Ekonomie	68% (1.)	63% (1.)	34% (1.)	34% (1.)
	75 Pedagogika, učitelství, sociální péče	7% (2.)	6% (2.)	9% (3.)	11% (2.)
	65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	6% (3.)			
	67 Sociální vědy		5% (3.)		
Přechod na VOŠ	41 Zemědělství a lesnictví			10% (2.)	9% (3.)
	63 Ekonomika a administrativa	47% (1.)	47% (1.)	33% (1.)	33% (1.)
	64 Podnikání v oborech, odvětví				
	75 Pedagogika, učitelství, sociální péče	14% (2.)	14% (2.)	16% (2.)	15% (2.)
	65 Gastronomie, hotelnictví a turismus			10% (3.)	
	68 Právo, právní, veřejnosprávní činnost	12% (3.)	13% (3.)		13% (3.)

4.2 Předčasné odchody z vysokých škol

K vysokoškolskému studiu je přijímáno stále více uchazečů. I přes zvyšující se šance na přijetí ke studiu však ne všichni z přijatých studentů úspěšně ukončí. Proto se v této kapitole zaměříme na absolventy středních škol, kteří ke studiu nastoupili bezprostředně po složení maturitní zkoušky nebo v několika málo následujících letech, ale do dvou let již nejsou studenty žádné VŠ.

Obr. 4.3: Podíl absolventů, kteří začali na vysoké škole studovat, ale do dvou let studia zanechali

Obecně lze konstatovat, že spolu se zvýšeným počtem studentů VŠ vzrostl také podíl těch, kteří VŠ studium ukončí předčasně. Absolventi **ekonomických maturitních oborů kategorie**

M ukončí studium na vysoké škole do dvou let po maturitě přibližně v 19 % případů, což představuje podprůměrné hodnoty, neboť podíl absolventů kategorie M neúspěšných na VŠ se pohybuje okolo 22 %. Absolventi nástavbových oborů Podnikání v oborech a odvětví ukončí studium v 39 %, což je na úrovni průměru nástavbových oborů celkem.

Další informace, souhrny i metodologii k tématu přechodu absolventů škol do terciárního vzdělávání a jejich neúspěšnosti studia na vysokých školách jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Vzdělávání a volba oboru** → v podkapitole **Přechod absolventů SŠ do terciéry**. Najdete zde porovnání úspěšnosti absolventů při přechodu na vyšší odborné a vysoké školy mezi jednotlivými skupinami oborů vzdělání, a to i podle kategorie vzdělání.

Informace v této kapitole vychází z publikací:

KUCHAŘ, P., VOJTĚCH, J., KLEŇHA, D.: *Přechod absolventů středních škol do terciárního vzdělávání - 2014*. Praha: NÚV, 2014. 75 stran,
(dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-88>),

PIKÁLKOVÁ, S., VOJTĚCH, J., KLEŇHA, D.: *Úspěšnost absolventů středních škol ve vysokoškolském studiu, předčasné odchody ze vzdělávání - 2014*. Praha: NÚV, 2014. 58 stran,
(dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-95>).

5. Shoda vzdělání a zaměstnání u absolventů

V této kapitole se podíváme na strukturu zaměstnanosti absolventů podle profesního členění. **Pojem absolvent zde přitom bude představovat mladého člověka ve věku 20 až 24 let.** Analyzované údaje vycházejí z výběrového šetření pracovních sil prováděného Českým statistickým úřadem. Na základě odborného porovnání dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání lze z těchto dat získat také strukturu zaměstnanosti absolventů podle toho, jak moc se jejich vzdělání blíží vykonávanému zaměstnání – jedná se o určení tzv. shody mezi vzděláním a vykonávaným zaměstnáním.

5.1 Zaměstnanost mladých absolventů podle seskupení povolání

V roce 2013 bylo zaměstnáno ve věku 20 – 24 let téměř 220 tisíc absolventů, z nich téměř 29,5 tisíc tvořili absolventi ekonomických oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou. To znamená, že mezi zaměstnanými absolventy ve věku 20 – 24 let tvořili **12,7 %** ti, co absolvovali některý z **oborů vzdělání skupiny 63 Ekonomika a administrativa** a **0,8 % obor vzdělání skupiny 64 Podnikání v oborech, odvětví**. Mezi lety 2009 a 2013 došlo celkově ke **snížení** počtu zaměstnaných absolventů (ve věku 20 – 24 let) ekonomických oborů vzdělání.

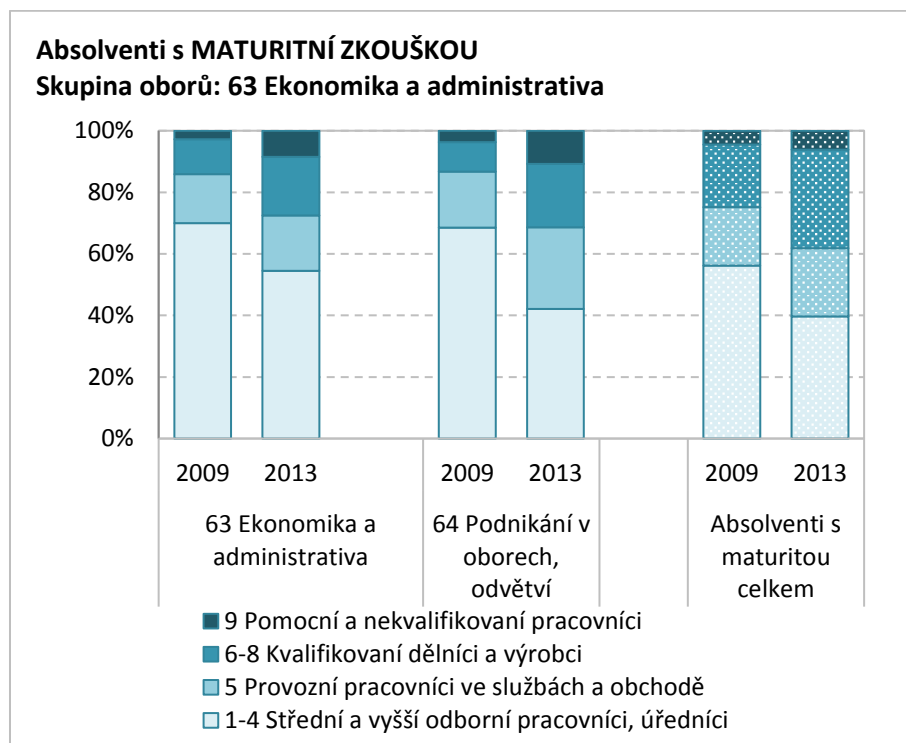
Tab. 5.1: Počet pracujících absolventů s vyučením a maturitou ve věku 20 – 24 let

Absolventi 20-24 let	Vyučení		Maturanti		Vyučení + maturanti		Maturanti	
	Skup. 63	Celkem	Skup. 63	Celkem	Skup. 63	Celkem	Skup. 64	Celkem
2009	521	130 818	30 371	153 673	30 892	284 491	3 778	153 673
2013	0	93 715	27 909	126 283	27 909	219 998	1 652	126 283
rozdíl	-521	-37 103	-2 462	-27 390	-2 983	-64 494	-2 126	-27 390
změna (%)	-100,0%	-28,4%	-8,1%	-17,8%	-9,7%	-22,7%	-56,3%	-17,8%

Vzhledem ke zmíněnému zrušení výuky ekonomických oborů s výučním listem je v roce 2013 počet pracujících vyučených absolventů (ve věku 20 – 24 let) v ekonomických oborech nulový. Z tohoto důvodu nebyly u této skupiny absolventů zjišťovány podrobnosti o shodě mezi jejich dosaženým vzděláním a jejich zaměstnáním.

Zaměstnaných **absolventů s maturitou** (věk 20 – 24 let) bylo v roce 2013 evidováno **126,2 tisíc** a jejich počet se od roku 2009 snížil. Zaměstnáno bylo 27,9 tisíc absolventů skupiny oborů **63 Ekonomika a administrativa** a 1,7 tis. absolventů skupiny oborů 64 Podnikání v oborech, odvětví, což představuje **27 %** pracujících absolventů s maturitní zkouškou.

Obr. 5.1: Struktura pracujících absolventů s vyučením a s maturitou ve věku 20 – 24 let z hlediska profesního členění

Absolventi **ekonomických oborů s maturitní zkouškou** nejčastěji pracují ve skupinách profesí Střední a vyšší odborní pracovníci, úředníci (54 % sk. oborů 63, 42 % sk. oborů 64). Další část (18 % sk. oborů 63 a 27 % sk. oborů 64) pracuje jako Provozní pracovníci ve službách a obchodě. Uplatnění více než dvou třetin absolventů ekonomických oborů s maturitní zkouškou tedy **odpovídá charakteru jejich vzdělání**. Ve srovnání s rokem 2009 se zvýšil podíl těchto absolventů pracujících jako Kvalifikovaní dělníci a výrobci.

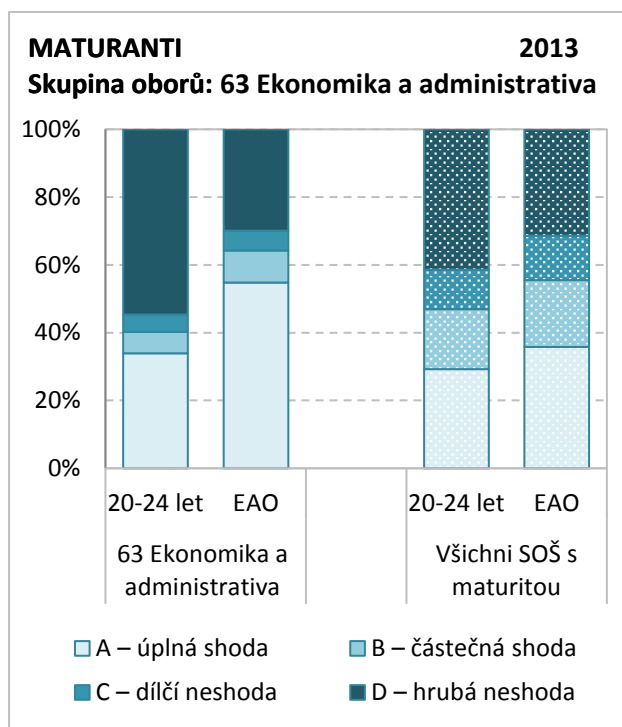
5.2 Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání

Na základě dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání došlo k rozdělení zaměstnaných do čtyř skupin – úplná shoda, částečná shoda, dílčí neshoda a hrubá neshoda. Pro posouzení toho, jaký podíl zaměstnaných absolventů pracuje zcela mimo svůj obor, je vypovídající právě hodnota hrubé neshody.

Vyučení celkem (bez věkového rozlišení) dosahují poměrně vysokých hodnot úplné shody (46 %), u absolventů ve věku 20 – 24 let je to 48 %. Na druhou stranu je vysoký také podíl těch, kteří pracují v hrubé neshodě se svým získaným vzděláním (37 %, u absolventů 35 %).

Na **maturitní úrovni obecně** se shoda mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním posuzuje obtížněji, protože klasické maturitní vzdělávání nesměřuje tak jednoznačně k uplatnění v konkrétních skupinách profesí, a tudíž jsou hranice pro určování shody volnější. Proto mezi maturanty na trhu práce najdeme více zastoupeny také ty, kteří pracují v částečné shodě či dílčí neshodě s vystudovaným oborem vzdělání, než je tomu u vyučených.

Obr. 5.2: Shoda získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání - struktura absolventů

Zatímco u vyučených je míra shody mezi vzděláním a zaměstnáním nepatrně vyšší u absolventů než u zaměstnaných celkem, u maturantů je to naopak. V **úplné nebo částečné shodě** se svým vzděláním pracuje 56 % maturantů bez rozlišení věku, ovšem u absolventů ve věku 20 – 24 let je to 47 %. Podobně mezi ekonomicky aktivním obyvatelstvem s maturitní zkouškou je 31 % těch, co spadají do kategorie **hrubá neshoda**, v případě absolventů ve věku 20 – 24 let je to dokonce 41 %. Podíl mladých maturantů pracujících zcela mimo svůj obor se od roku 2009 navýšil.

Pozn.: EAO = ekonomicky aktivní obyvatelstvo; bližší označení kategorií A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda lze najít v níže uvedených odkazech.

Ve skupině oborů **63 Ekonomika a administrativa** dosahuje podíl **maturantů** (všech, bez věkového rozlišení), kteří pracují **v úplné nebo částečné shodě** s vystudovaným oborem, celkem 64 % (z toho 55 % v úplné shodě), naopak téměř 30 % jich pracuje v hrubé neshodě se svým vzděláním. **Absolventi ekonomických oborů vzdělání s maturitou** (ve věku 20 – 24 let) pak **v úplné nebo částečné shodě** se získaným vzděláním pracují ve **40 %** případů. Konkrétněji 34 % těchto absolventů pracuje v úplné shodě se svým vzděláním a 6 % v částečné shodě, další 5 % z nich je pak zaměstnáno alespoň v dílčí neshodě mezi vzděláním a zaměstnáním a **zcela mimo svůj obor** pracuje **téměř 55 %** těchto **absolventů**.

Tab. 5.2: Podíl absolventů, jejichž zaměstnání je zcela odlišné od získaného vzdělání

% hrubá neshoda	Vyučení (20-24 let)		Maturanti (20-24 let)	
	Skup. 63	Všichni vyučení	Skup. 63	Všichni maturanti
2005	60,2%	33,5%	34,2%	31,0%
2009	x	36,2%	38,9%	35,3%
2013	x	33,7%	54,6%	41,4%

Z hlediska hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání **nemají absolventi ekonomických oborů s maturitou zcela příznivé výsledky hodnocení**. Tito absolventi dosahují vyšší míry shody mezi dosaženým vzděláním a získaným zaměstnáním (nejčastěji nacházejí uplatnění jako kancelářští pracovníci, účetní, odborní referenti, bankovní poradci apod.) Na druhou stranu podíl těchto absolventů pracujících zcela mimo svůj obor je nadprůměrně vysoký. Ukazuje to určitou přehlcenost trhu práce absolventy ekonomických oborů a problémy menší části těchto absolventů s uplatněním v oboru.

Další informace, souhrny i metodologie k tématu shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním jsou uvedeny na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Využití vzdělání** → v podkapitole **Shoda vzdělání a zaměstnání**. Najdete zde porovnání shody mezi jednotlivými skupinami oborů vzdělání, a to pro kategorie zaměstnaných absolventů **ve věku 20 – 29 let** – zvlášť pro [vyučené](#) a pro [maturanty](#).

Informace v této kapitole vychází z publikace:

DOLEŽALOVÁ, G.: *Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání – 2013*.

Praha: NÚV, 2014. 40 stran

(dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-99>).

6. Pohled absolventů škol na své uplatnění v oboru

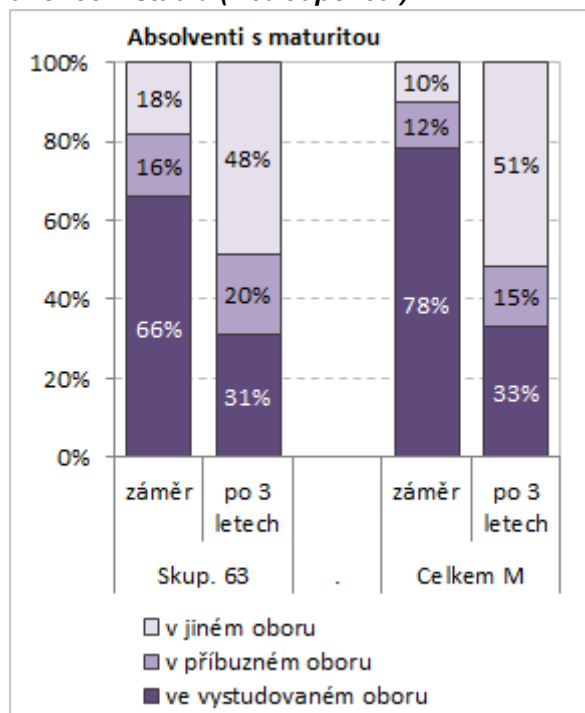
Předchozí kapitola se věnovala posouzení shody mezi získaným vzděláním a vykonávaným zaměstnáním, která vycházela z odborného porovnání údajů o vzdělání a o vykonávané profesi mezi zaměstnanými osobami. Teď se na podobnou problematiku podíváme z pohledu absolventů na základě výsledků dotazníkového šetření mezi absolventy po třech letech od ukončení školy. V šetření odpovídali také absolventi maturitních oborů ze skupiny **63 Ekonomika a administrativa** (necelých 21 % respondentů s maturitou).

6.1 Uplatnění absolventů v oboru

Absolventi byli dotazováni, zda chtěli na konci studia začít pracovat ve vystudovaném nebo příbuzném oboru, nebo v úplně odlišném oboru vzdělání. Podobně také, zda v současnosti (po třech letech od absolvování) pracují ve vystudovaném či příbuzném oboru či v jiném oboru. Posouzení, zda se jedná o zaměstnání mimo obor, je však subjektivní, protože každý absolvent má trochu jiné hranice v odhadu, co považovat za práci v příbuzném oboru.

V kategorii **středního vzdělání s maturitní zkouškou** tvořil podíl budoucích absolventů, kteří měli v úmyslu zahájit pracovní dráhu ve vystudovaném oboru, 78 %. Přibližně 12 % se chtělo uplatnit v příbuzném oboru a jen 10 % přepokládalo, že odejdou do jiného oboru. V případě absolventů **ekonomických oborů s maturitní zkouškou** byl podíl těch, kteří chtějí **pracovat v oboru či příbuzném oboru**, jen 66 %, což ukazuje spíše na **menší zájem** těchto absolventů o práci v ekonomických a administrativních profesích.

Obr. 6.1: Porovnání uplatnění v oboru – záměr na konci studia a skutečné uplatnění 3 roky od ukončení studia (v % odpovědí)

Po 3 letech od ukončení studia se podíl **pracujících maturantů v oboru** pohybuje přibližně na úrovni 33 %, u **ekonomických oborů** pak jen 31 %. Výsledný podíl absolventů, kteří se (v rámci sledovaného vzorku) uplatnili mimo svůj vystudovaný obor, dosáhl 51 %, u ekonomických oborů pak 48 %, což téměř odpovídá průměru mezi **absolventy s maturitou**. Je třeba však přihlížet k faktu, že 63 % absolventů ekonomických oborů s maturitou pokračuje ve studiu na vysoké škole.

Mezi záměrem pracovat ve vystudovaném oboru a skutečnou situací na trhu práce je tedy velký rozdíl. Z výsledků šetření vyplývá, že absolventi **s maturitou** i absolventi **s výučním listem** mají **shodně velký zájem pracovat v oboru v době ukončení studia**, ovšem až po přechodu na trh práce se odkrývá reálný stav využívání

dosaženého vzdělání. **Obecně platí, že po 3 letech od ukončení studia pracují mnohem častěji v oboru nebo alespoň v příbuzném oboru absolventi s vyučením (61 %) než absolventi s maturitou (48 %).** V případě absolventů ekonomických oborů s maturitou jich necelá polovina pracuje po 3 letech od ukončení školy v jiném než vystudovaném oboru, polovina jich pak pracuje v oboru nebo alespoň v příbuzném oboru.

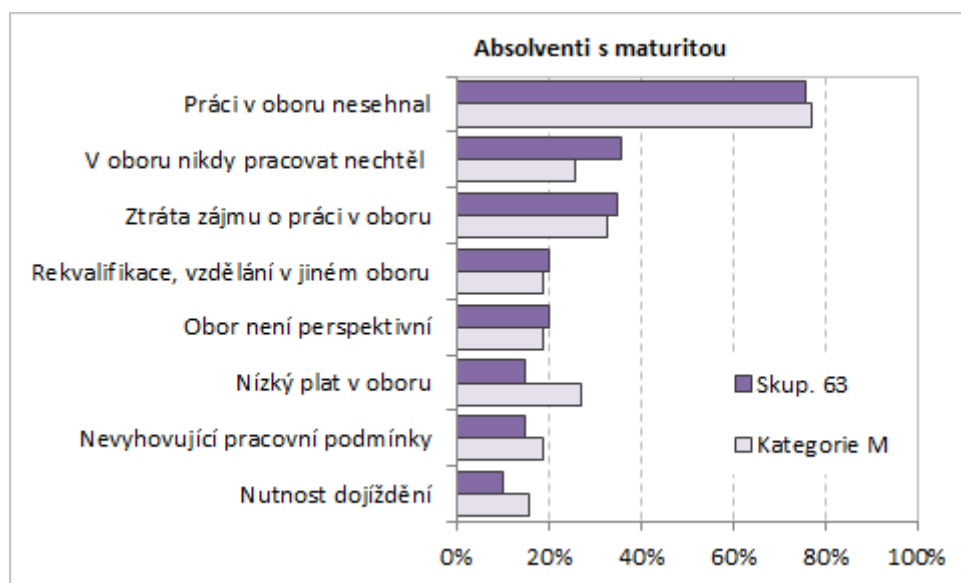
6.2 Důvody absolventů pro práci v jiném oboru

Ukázalo se, že vysoký podíl absolventů, kteří původně měli zájem pracovat ve svém oboru, nakonec pracuje v jiném nebo příbuzném oboru. Otázkou zůstává, co skutečně stojí za jejich rozhodnutím, proč někteří absolventi rezignují na svůj záměr uplatnit se v oboru a využít tak získanou kvalifikaci. Vzhledem k tomu, že příčin pro odchod do jiného oboru může být celá řada a mohou se vzájemně ovlivňovat a posilovat, měli absolventi při uvádění důvodů práce v jiném oboru možnost vybrat více odpovědí.

Mezi **vyučenými** jsou z pohledu absolventů nejfrekventovanějšími důvody odchodu do jiného oboru **problémy se získáním práce v oboru** (62 %) a **nízké platové ohodnocení** (58 %). Vyšší zastoupení v odpovědích mají také důvody, jako ztráta zájmu o práci v oboru (48 %), nevyhovující pracovní podmínky (45 %) a názor, že obor není perspektivní (41 %).

Absolventi na **maturitní úrovni** označili jako jednoznačně nejvýraznější důvod pro odchod do jiného oboru tvrzení, že **nesehnali práci v oboru** (77 %; viz obr. 6.2.). Další příčiny práce v jiném oboru jsou maturanty zmiňovány mnohem méně, např. ztráta zájmu o obor (33 %) a nízký plat v oboru (27 %) a nezájem pracovat v oboru (26 %).

Obr. 6.2: Důvody pro práci v jiném oboru – absolventi s maturitou

Pozn.: v % odpovědí rozhodně + spíše ano

U absolventů ve skupině **63 Ekonomika a administrativa** na **maturitní úrovni** je taktéž dominantním důvodem pro odchod do jiného oboru **problém se získáním práce v oboru**. Tento důvod jako jednu z příčin odchodu za prací do jiného oboru uvedlo **76 %** dotázaných. Svoji roli však částečně hrají i další aspekty, někteří absolventi uvedli, že **v oboru nikdy pracovat nechtěli** (36 %), popřípadě **ztratili zájem pracovat v oboru** (35 %). V porovnání s ostatními absolventy s maturitou se u absolventů ekonomických oborů **méně vyskytovaly** jako důvody práce v jiném oboru **nízký plat**, **nevyhovující pracovní podmínky** či **nutnost dojíždění**.

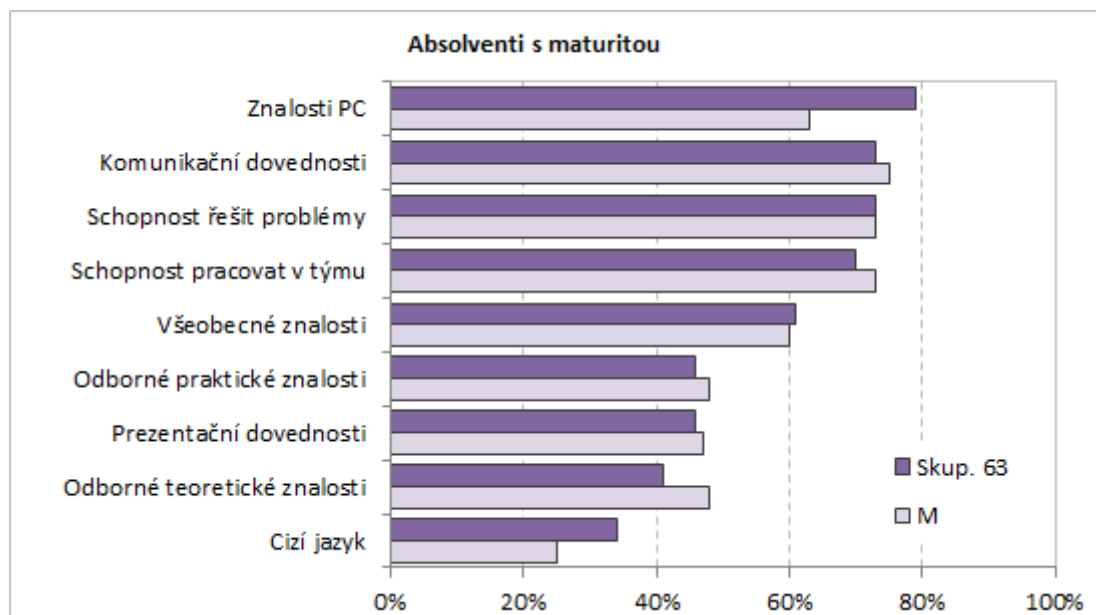
6.3 Využití získaných dovedností z pohledu absolventů

Z hlediska vzdělávání i úspěšného začlenění absolventů na trh práce je také přínosné zjistit, které získané kompetence absolventi ze svého pohledu v zaměstnání nejvíce využívají.

Ze získaných výsledků vyplývá, že na **maturitní úrovni** vzdělání obecně jsou podstatné z hlediska využití v prvním zaměstnání zejména **kommunikační dovednosti** (75 %), **schopnost řešit problémy a pracovat v týmu** (oba 73 %). Jako další kompetence, které absolventi s maturitou využili ve svém prvním zaměstnání, byly častěji označeny **práce s počítačem** (63 %) a **všeobecné znalosti** (60 %). Ve srovnání s absolventy s výučním listem pak absolventi s maturitou mnohem častěji využili znalosti práce na počítači, prezentační dovednosti a cizí jazyk. To odpovídá i charakteru přípravy v maturitních oborech.

Absolventi ekonomických maturitních oborů vidí využitelnost svých kompetencí ve svém prvním zaměstnání podobně jako absolventi s maturitou celkem. Mnohem častěji však podle svého vyjádření využívají práci s počítačem a cizí jazyk. Práci s počítačem dokonce uvedli nejčastěji (v 79 % dotazníků).

Obr. 6.3: Které dovednosti absolventi s maturitou ve svém prvním zaměstnání rozhodně nebo spíše využili (% odpovědí)

Další informace, souhrny i metodologii k tématu můžete najít v následujících publikacích věnovaných výsledkům z dotazníkového šetření absolventů škol uskutečněného v roce 2012:

TRHLÍKOVÁ, J.: *Využití kvalifikace absolventů středních škol na trhu práce. Zpráva ze šetření absolventů škol*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2013. 38 stran, (dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-74>),

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce - srovnání situace absolventů učebních a maturitních oborů*. Praha: NÚV, 2013. 51 stran, (dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-86>),

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce - vybrané skupiny maturitních a učebních oborů*. Praha: NÚV 2014. 59 stran, (dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-96>).

V průběhu roku 2015 se uskutečnilo další dotazníkové šetření žáků posledních ročníků středních odborných škol. Výsledky lze najít v publikaci:

TRHLÍKOVÁ, J.: *Přechod absolventů středních škol na trh práce - I. etapa. Srovnání situace absolventů učebních a maturitních oborů*. Praha: NÚV 2015. 53 stran, (dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-128>).

V roce 2016 vyjde z tohoto šetření další publikace, která bude hodnotit vybrané skupiny maturitních a učebních oborů. Tu bude možné najít na stránkách www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Publikace** → v podkapitole **Přechod absolventů ze škol na trh práce a do terciárního vzdělávání**. Najdete zde i starší publikace věnované přechodu absolventů škol na trh práce, které vycházely z dotazníkového šetření absolventů škol v minulých letech.

Stručné výtahy a souhrny k tématu přechodu absolventů na trh práce z pohledu samotných absolventů jsou uvedeny také na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Využití vzdělání** → v podkapitole **Využívají absolventi škol své vzdělání?**, nebo v záložce **Vzdělávání a volba oboru** → v podkapitolách **Volba a vztah k oboru** a **Hodnocení vzdělání** (informace o spokojenosti absolventů s výběrem oboru a se získanými kompetencemi).

7. Potřeby a názory zaměstnavatelů na připravenost absolventů škol

V této kapitole budou představeny dílčí výsledky z dotazníkového šetření mezi zaměstnavateli, v kterém byly zjišťovány jejich personální potřeby, jejich názory na připravenost absolventů škol pro pracovní uplatnění či postoje zaměstnavatelů k přijímání a nepřijímání absolventů škol. Uvedené výsledky se vztahují jen k těm zaměstnavatelům, jejichž působení souvisí převážně s ekonomickými činnostmi a velkoobchodem.

7.1 Požadované dovednosti u absolventů ze strany zaměstnavatelů

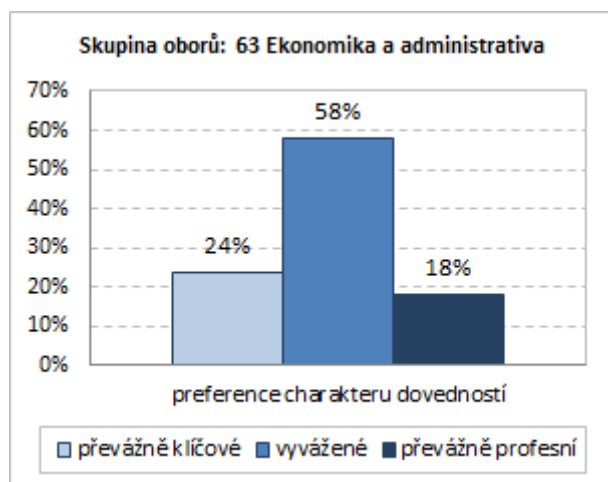
► Klíčové dovednosti nebo odbornost?

Pro plynulý přechod absolventů ze škol na trh práce je důležité, aby absolventi byli připraveni především na požadavky a potřeby budoucích zaměstnavatelů a aby jejich znalosti, schopnosti a dovednosti (tzv. kompetence) nejvíce a nejpřesněji odpovídaly tomu, co od nich potenciální zaměstnavatelé očekávají. Kompetence lze přitom rozdělit na profesní a klíčové.

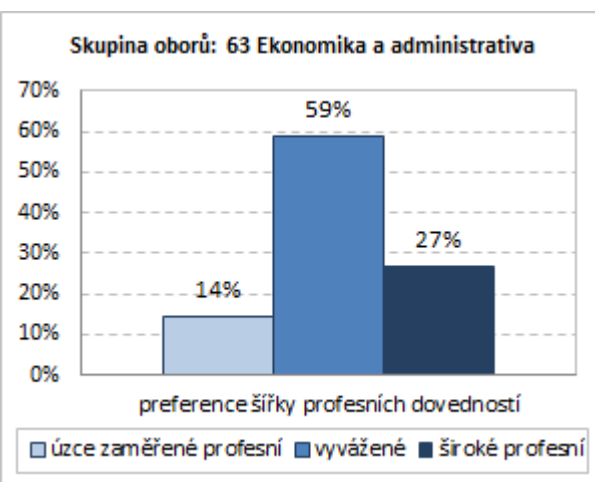
Profesní kompetence jsou úzce svázány s konkrétní odborností a jejich zvládnutí umožňuje, případně usnadňuje výkon určitých profesí či povolání. **Klíčové kompetence** jsou pojímány jako kombinace znalostí, dovedností a postojů, které všichni potřebují ke svému osobnímu naplnění a rozvoji, aktivnímu občanství, sociálnímu začlenění i pro pracovní život.

Z výsledků šetření zaměstnavatelů plyne, že zaměstnavatelé absolventů z oblasti ekonomiky (skupiny oborů 63 Ekonomika a administrativa a 64 Podnikání v oborech) nejčastěji **upřednostňují u zaměstnanců vyváženost mezi profesními a klíčovými dovednostmi**. Obecně s tím, jak získávají na významu kvalifikace přesahující jednotlivé profese a jak se mění i požadavky na práci, roste obecně i důraz kladený na klíčové kompetence. Jejich zvládnutí přispívá k větší flexibilitě pracovníků, tzn. k jejich schopnosti vykonávat rozličné odborné úkoly nebo měnit bez větších problémů různé profese, a napomáhá sladovat schopnosti pracovníků s požadavky kladenými ze strany zaměstnavatele.

Obr. 7.1: Preference zaměstnavatelů mezi profesními a klíčovými dovednostmi při přijímání nových pracovníků

Obr. 7.2: Míra šířky profesního záběru vhodná u nových pracovníků vzhledem k důležitosti pro firmu zaměstnavatele

► Hluboké a úzké profesní dovednosti, nebo široké profesní dovednosti?

V reakcích zaměstnavatelů mírně převažovaly odpovědi preferující spíše široké profesní dovednosti nad odpověďmi odpovídajícími úzkým a hlubokým profesním dovednostem. **Hodnota celkového průměru 3,73** vypovídá o **větším důrazu** kladeném na **široké profesní dovednosti** (střed tvořila na škále hodnota 3,5).

► Kompetence, které zaměstnavatelé považují za důležité

Nároky zaměstnavatelů souvisí s dosaženým vzděláním pracovníků, tzn., že **s rostoucí úrovní vzdělání přikládají zaměstnavatelé jednotlivým kompetencím větší význam**. Za nejdůležitější znalosti, dovednosti a schopnosti zaměstnavatelé z odvětví **Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel, Profesní, vědecké a technické činnosti a činnosti v oblasti nemovitostí a Peněžnictví a pojišťovnictví** označili:

- ochotu učit se
- čtení a porozumění pracovním instrukcím
- schopnost nést odpovědnost
- schopnost řešit problém

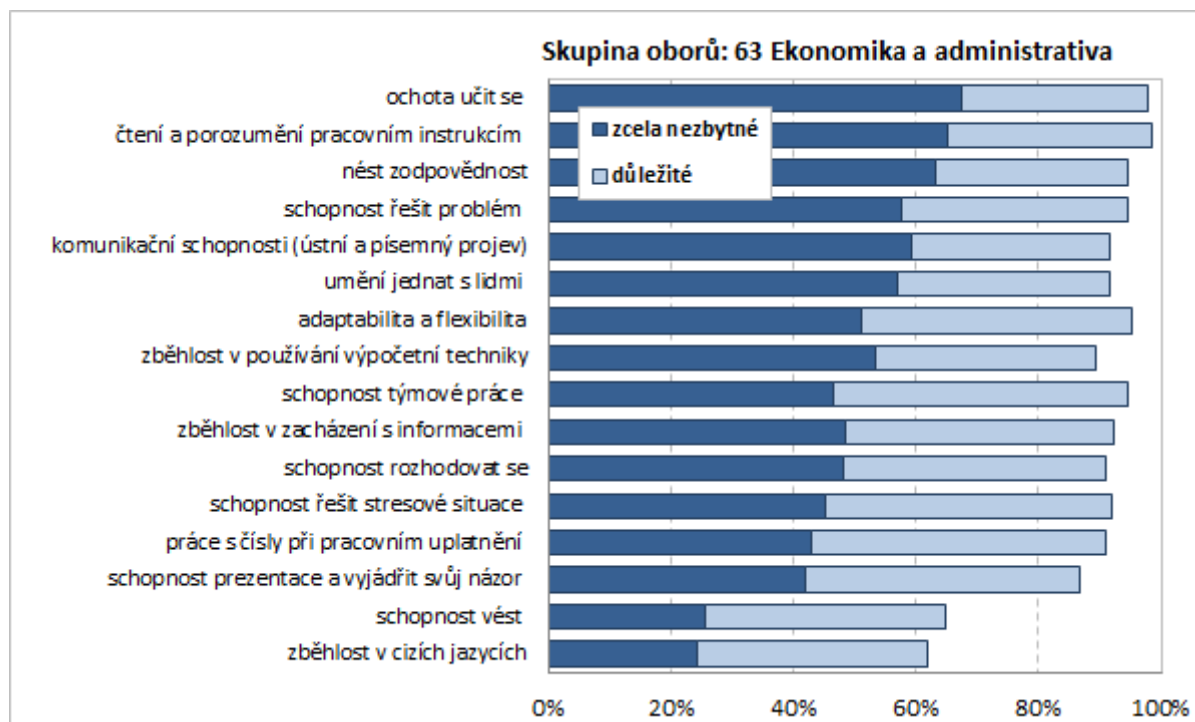
Firmy působící v uvedených ekonomických odvětvích se k vyučeným vyjadřovaly v malé míře (42 % uvedlo, že je nedokážou hodnotit), což je pochopitelné, protože pokud vyučené zaměstnávají, tak ne na odborných pozicích.

Na **zaměstnance se středním odborným vzděláním s maturitou** jsou kladeny vyšší nároky. Souvisí to s charakterem pracovních pozic, které bývají obsazovány těmito pracovníky. Jde o pozice, které jsou spojeny s požadavky na větší samostatnost, zodpovědnost, schopnost se rozhodovat a řešit problém. Největší důraz je kladen na **čtení a porozumění pracovním instrukcím a ochotu učit se**. Dále na **komunikační schopnosti a zblhlost v používání výpočetní techniky**.

Nejvyšší úroveň vybavenosti klíčovými kompetencemi očekávají zaměstnavatelé od **pracovníků s vysokoškolským vzděláním**. Všechny klíčové kompetence hodnotí v případě vysokoškoláků jako zcela nezbytné nebo důležité. Nejvíce jsou zdůrazňovány **schopnost řešit problém, schopnost nést zodpovědnost a komunikační schopnosti**. Dále také

ochota učit se a čtení a porozumění pracovním instrukcím. Za relativně nejméně důležité kompetence označili zaměstnavatelé zběhlost v cizích jazycích a schopnost vést.

Obr. 7.3: Důležitost klíčových kompetencí podle zaměstnavatelů (v % odpovědí)

Pozn.: Řazeno podle váženého průměru, tj. celkové důležitosti.

Informace o tom, jak zaměstnavatelé hodnotí důležitost vybraných klíčových kompetencí, naleznete na stránce [Důležitost kompetencí pro zaměstnavatele v jednotlivých sektorech národního hospodářství](http://www.infoabsolvent.cz)⁵ na www.infoabsolvent.cz, údaje jsou uvedeny na úrovni sektorů, v kterých zaměstnavatelé převážně působí.

► Klíčové kompetence, na jejichž rozvoj by se měly školy více zaměřit

Zaměstnavatelé měli možnost vyjádřit se také k tomu, na jaké klíčové kompetence by se podle nich měly školy více zaměřit. I když se předpokládá, že v odpovědích zaměstnavatelů se promítnou právě jejich vlastní zkušenosti, odpovědi se nemusejí vztahovat jenom k danému odvětví, v němž firmy působí.

Firmy působící ve výše uvedených odvětvích doporučují při **vzdělávání vyučených** více zaměřit pozornost na rozvoj schopnosti **ochoty učit se, číst a porozumět pracovním instrukcím** a **nést zodpovědnost**. Další výrazný podíl zaměstnavatelů požaduje zlepšení přípravy směřující k rozvoji **schopnosti řešit problém**.

Nejvyšší požadavky na rozvoj klíčových dovedností mají zaměstnavatelé u **studentů maturitních oborů**, z čehož se dá usoudit, že právě u absolventů maturitních oborů spatřují největší nedostatky v této oblasti. Deklarována je zejména potřeba zaměřit více pozornosti na rozvoj schopnosti **nést zodpovědnost, komunikačních schopností** a **schopnosti řešit**. Pozornost doporučují zaměřit i na rozvoj **umění jednat s lidmi, zběhlosti v cizích jazycích** a **schopnosti rozhodovat se**.

⁵ Dostupné na <http://www.infoabsolvent.cz/TematickyKatalog/DStranka.aspx?KodStranky=4.1.01>

Tab. 7.1: Klíčové kompetence, na jejichž rozvoj by se měly školy více zaměřit (v % odpovědí)

klíčové kompetence	vyučení	střední s maturitou	VŠ	celkem
nést zodpovědnost	43,3%	63,4%	55,4%	54,0%
umění jednat s lidmi	37,5%	54,9%	58,9%	50,4%
komunikační schopnosti (ústní a písemný projev)	35,3%	62,9%	52,7%	50,3%
schopnost řešit problém	37,9%	62,1%	49,6%	49,9%
schopnost řešit stresové situace	33,9%	51,8%	54,5%	46,7%
ochota učit se	47,8%	52,2%	37,9%	46,0%
schopnost prezentace a vyjádřit svůj názor	32,6%	51,8%	51,3%	45,2%
schopnost rozhodovat se	30,4%	53,6%	49,1%	44,3%
zběhlost v cizích jazycích	23,7%	54,0%	43,3%	40,3%
čtení a porozumění pracovním instrukcím	46,4%	43,8%	28,6%	39,6%
schopnost týmové práce	29,0%	46,4%	40,6%	38,7%
zběhlost v zacházení s informacemi	29,5%	47,3%	35,7%	37,5%
práce s čísly při pracovním uplatnění	29,9%	43,8%	31,7%	35,1%
adaptabilita a flexibilita	25,4%	42,9%	36,6%	35,0%
zběhlost v používání výpočetní techniky	25,9%	38,8%	30,8%	31,8%
schopnost vést	12,1%	32,1%	47,3%	30,5%
jiné	5,8%	7,1%	6,3%	6,4%

V případě **vysokoškoláků** figuruje na předních místech nutnost většího rozvoje schopnosti **umění jednat s lidmi**, **nést zodpovědnost** a **schopnost řešit stresové situace**. Značný důraz je kladen také na rozvoj **komunikačních schopností** a **schopnosti prezentace a vyjádření svého názoru**.

7.2 Charakteristiky přijímání absolventů do zaměstnání z pohledu zaměstnavatelů

► Kritéria ovlivňující přijetí pracovníka s praxí a absolventa

Zaměstnavatelé působící v oblasti ekonomických činností a velkoobchodu kladou při **přijímání absolventů** největší důraz na:

- zájem o práci a chuť pracovat
- ochotu se dále vzdělávat
- pracovní nasazení
- komunikativnost

V případě pracovníků s pracovními zkušenostmi rozhoduje především charakter předchozí praxe a profesní zkušenosti, pracovní nasazení a zájem o práci. Na požadované vzdělání kladou firmy větší důraz v případě absolventů, u pracovníků s praxí je důležitější již předchozí praxe než vzdělání.

Většina firem působících v uvedené oblasti se přijímání absolventů nevyhýbá, v některých případech jsou absolventi dokonce preferováni (v 18 %).

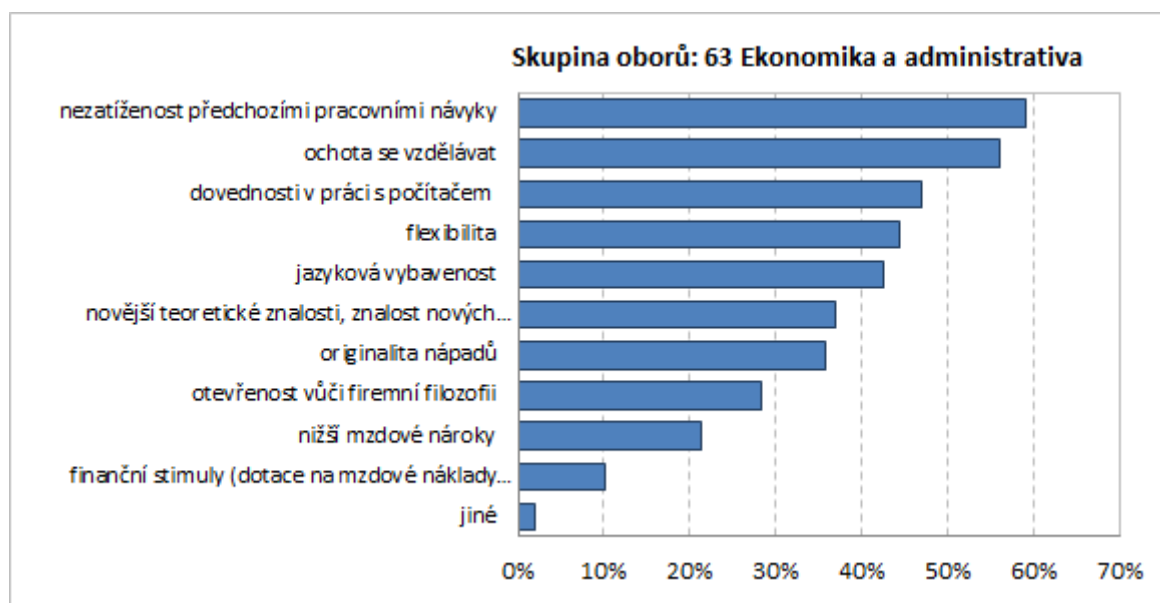
Hlavním důvodem firem pro rozhodnutí přijmout absolventy je jejich **nezatíženost předchozími pracovními návyky** a jejich **ochota se dále vzdělávat**. Zaměstnavatelé oceňují také jejich dovednosti v práci s počítačem, flexibilitu, ale i jejich jazykovou vybavenost a novější teoretické znalosti a znalosti nových technologií. Domnívají se také, že absolventi mají originální nápady.

Méně častými důvody jsou otevřenost vůči firemní filozofii (ochota přijímat názory a postoje dané firmy), nižší mzdové nároky a případné finanční stimuly (dotace na mzdové náklady poskytované úřadem práce).

Tab. 7.2: Kritéria pro přijetí zaměstnanců (podíl firem s tímto požadavkem)

Kritéria pro přijetí zaměstnanců (podíl firem s tímto požadavkem)			
u absolventů		u pracovníků s praxí	
zájem o práci, chuť pracovat	89,0%	předchozí praxe, profesní zkušenosti	86,0%
ochota dále se vzdělávat	82,5%	zájem o práci, chuť pracovat	79,0%
pracovitost, pracovní nasazení	75,5%	ochota dále se vzdělávat	78,5%
komunikativnost	71,5%	pracovitost, pracovní nasazení	78,5%
samostatnost	69,5%	komunikativnost	77,0%
důslednost	68,5%	odborná kvalifikace, orientace v oboru	76,0%
flexibilita	67,0%	samostatnost	74,5%
požadované vzdělání	66,5%	ochota nést odpovědnost	73,0%
schopnost týmové práce	64,5%	důslednost	71,0%
ochota nést odpovědnost	61,5%	flexibilita	65,0%
znalost jazyků	57,0%	reference	63,5%
řidičské oprávnění	53,0%	schopnost týmové práce	63,0%
odborná kvalifikace, orientace v oboru	51,5%	řidičské oprávnění	57,0%
reference	27,5%	požadované vzdělání	42,0%
předchozí praxe, profesní zkušenosti	11,5%	znalost jazyků	40,5%
jiné	3,0%	jiné	3,0%

Obr. 7.4: Důvody přijímání absolventů škol z pohledu zaměstnavatelů

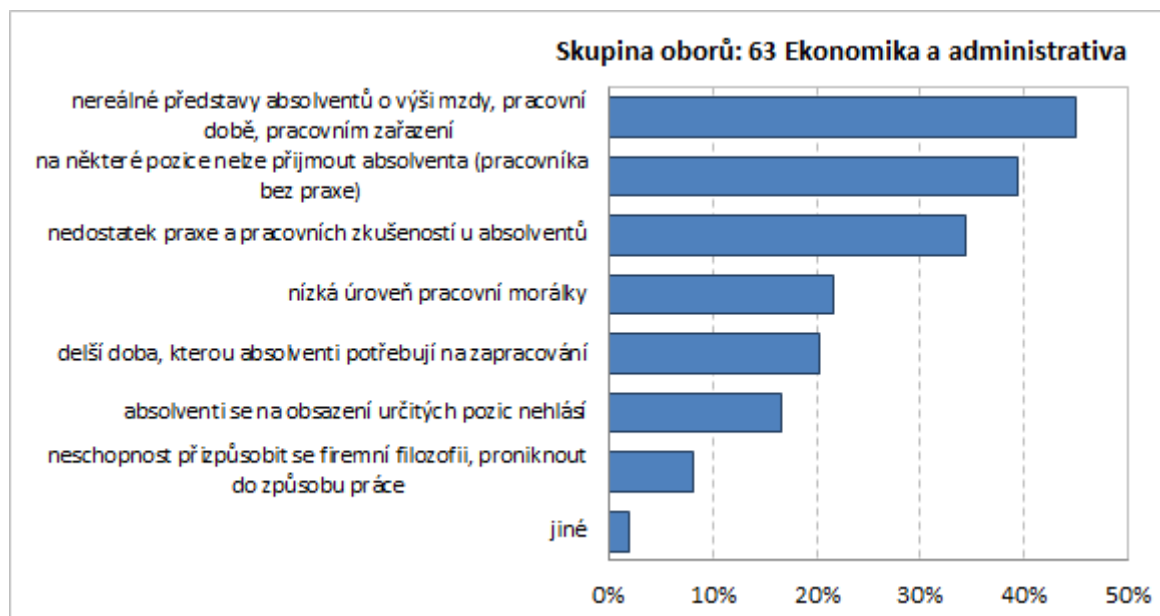

► Jaké jsou důvody nepřijímání absolventů?

Ačkoli významná část firem je otevřená vůči přijímání absolventů, část zaměstnavatelů se přesto absolventům spíše vyhýbá (10 %). Hlavními důvody, proč zaměstnavatelé nepřijímají absolventy, jsou **nereálné představy absolventů o výši mzdy, pracovní době nebo pracovním zařazení**. Část zaměstnavatelů se domnívá, že **na některé pozice ani nelze absolventa přijmout**, protože pro výkon dané profese je nezbytná praxe. Firmy považují za častý důvod k nepřijetí absolventa také **nedostatek praxe a pracovních zkušeností**.

Část zaměstnavatelů má zkušenost s **nízkou úrovní pracovní morálky absolventů**, a z toho důvodu se jejich přijetí spíše vyhýbá. Jako nevýhodu označují i **delší dobu, kterou absolventi potřebují na zapracování**. Objevuje se zde také názor řady zaměstnavatelů, že **absolventi o jisté pracovní pozice nejeví zájem** a nehlásí se na ně. Spíše okrajově se stává, že firma absolventy nepřijme kvůli jejich neschopnosti přizpůsobit se firemní filozofii či proniknout do způsobu práce.

Obr. 7.5: Důvody nepřijímání absolventů škol z pohledu zaměstnavatelů

7.3 Poptávka po profesích či oborech vzdělání na trhu práce

nedostatkové profese či obory vzdělání	počet
účetní, ekonom	9
obchodník, obchodní manažér	9
pracovník IT, výpočetní techniky	9
technik, technický pracovník (obecně)	8
manažér, projektový manažér	5
Obchod	4
obráběč kovů	4
prodavač	4
řemeslník (obecně)	4
strojní mechanik, zámečnick	3
kuchař, číšník	3

Nedostatek pracovníků určitých profesí pociťuje 43 % firem z odvětví Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel, Profesní, vědecké a technické činnosti a činnosti v oblasti nemovitostí a Peněžnictví a pojišťovnictví, z toho 87 % se vyjádřilo i konkrétně vyjmenováním profesí, či oborů vzdělání, u kterých se potýkají s jejich nedostatkem.

Firmy nejvíce postrádají **účetní a ekonomy, obchodníky a obchodní manažery, pracovníky IT a výpočetní techniky**. Chybí jim

ale i **technici** (zde jsou zahrnuté technické profese bez bližší specifikace, tj. nevíme ani oborové zaměření) a **manažeři** (projektový manažeři).

Zaměstnavatelé byli požádáni, aby se pokusili stanovit obory vzdělání, po kterých bude podle jejich názoru na trhu práce poptávka v dalších letech. Měli možnost vyjádřit se k více oborům, a to nejen z odvětví, v nichž působí. Do jisté míry se zde projevuje přímá vazba mezi oborovým zaměřením firem a profesemi, po kterých bude v příštích letech poptávka.

perspektivní profese či obory vzdělání	počet
pracovník IT, výpočetní techniky	58
řemeslník (obecně)	51
technik, technický pracovník (obecně)	49
Strojírenství a strojírenská výroba	22
Management, marketing	17
zedník, obkladač	14
Zdravotnictví, zdravotnický personál	11
účetní, ekonom	10
Obchod	9
instalatér, topenář	9
Chemie	8
lékař	8
obchodník, obchodní manažér	8

Za profese, po kterých bude v příštích letech poptávka, lze podle vyjádření zaměstnavatelů označit především **pracovníci IT** (uváděno informační technologie, výpočetní technika, programátoři), **řemeslníky** různého charakteru (nebyli přesněji specifikováni, spíše hodnocení jako kvalitní neboli šikovní), **techniky** (také blíže nespecifikováni) a absolventi **strojírenských oborů**. Předpokládají, že z oblasti ekonomie mají dobré vyhlídky na uplatnění absolventi **Managementu a marketingu, účetní, daňoví poradci a ekonomové**.

Informace v této kapitole vycházejí z dotazníkového šetření mezi zaměstnavateli, které uskutečnil Národní ústav pro vzdělávání v rámci projektu VIP Kariéra II – KP v roce 2012. Výsledky z tohoto šetření, které jsou z hlediska výše uvedeného textu relevantní, byly zpracovány a vydány v publikacích:

DOLEŽALOVÁ, G: *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v terciárním sektoru*. Praha: NÚV, 2014 (dostupné na:

<http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-85>),

DOLEŽALOVÁ, G: *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v kvartérním sektoru*. Praha: NÚV, 2014 (dostupné na:

<http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-92>),

ÚLOVEC, M: *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – komparační analýza - 2014*. Praha: NÚV, 2014 (dostupné na:

<http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-90>).

Další výsledky z tohoto dotazníkového šetření budou publikovány v roce 2014. Všechny publikace budou umístěny také na stránkách www.infoabsolvent.cz v sekci Absolventi a trh práce → v záložce **Publikace** → v podkapitole **Potřeby trhu práce, uplatnění absolventů škol na trhu práce**.

Další informace, souhrny i metodologie k tématu potřeb zaměstnavatelů jsou uvedeny také na www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Požadavky zaměstnavatelů** → v podkapitole **Kompetence důležité pro zaměstnání** a **Charakteristiky přijímání do zaměstnání**.

8. Trh práce a zaměstnanost v ČR a EU

Pro komplexní pohled na potřeby trhu práce je potřeba se podívat i na dlouhodobější vývoj zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích či profesních skupinách. Ten totiž dokáže napovědět, jak se může zaměstnanost v dílčím segmentu vyvíjet dál. Národní ústav pro vzdělávání má zpracované obsáhlé studie zaměřené na analýzy změn trhu práce v ČR a EU a nastínění možného vývoje potřeb na trhu práce v ČR.

Výchozí publikace:

LEPIČ, M., KOUCKÝ J., RYŠKA, R., ZELENKA, M: *Vývoj a změny kvalifikačních potřeb trhu práce v ČR v letech 2000–2025*. Praha: NÚV, 2015. 74 stran,
(dostupné na: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-106>).

LEPIČ, M., KOUCKÝ J.: *Kvalifikační potřeby trhu práce - Analýzy proměn trhu práce v ČR a EU, jejich trendy a faktory a projekce vývoje kvalifikačních potřeb pracovního trhu v ČR*. Praha: NÚV, 2012. 80 stran,
(dostupné na: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/PublikaceAbsolventi?Stranka=9-0-72>).

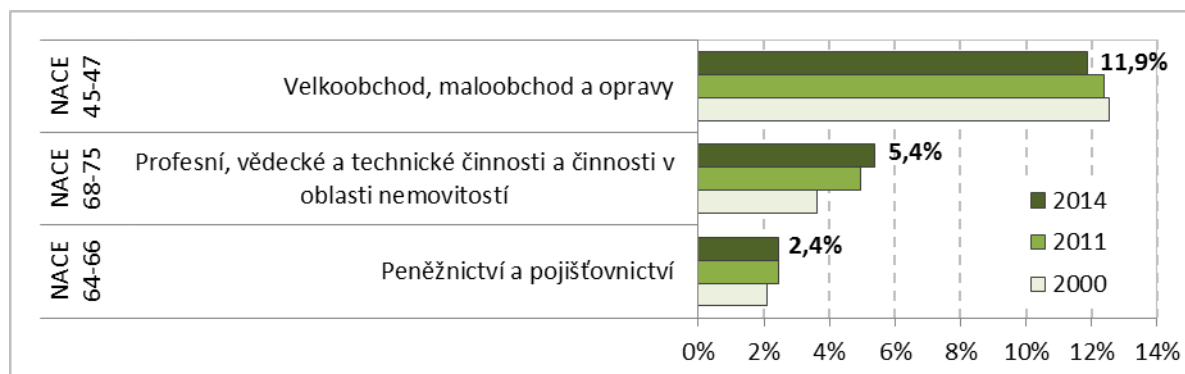
Kromě těchto publikací byly vytvořeny také reporty za 26 hospodářských odvětví a za 60 profesních seskupení. Všechny tyto materiály lze nalézt na stránkách www.infoabsolvent.cz v sekci **Absolventi a trh práce** → v záložce **Zaměstnanost** → v podkapitole **Vývoj zaměstnanosti v ČR a EU**.

8.1 Zaměstnanost podle odvětví

Ekonomické a administrativní činnosti jako účetnictví, marketing, nákup atd. jsou subjekty prováděné napříč celým hospodářstvím. Proto **absolventi ekonomických oborů s maturitou pracují v různých odvětvích ekonomiky**. Přesto můžeme vyčlenit některá odvětví, pro která jsou zmíněné činnosti více typické a převažující. Jedná se zejména o odvětví **Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel, Profesní, vědecké a technické činnosti a činnosti v oblasti nemovitostí a Peněžnictví a pojišťovnictví**.

V roce 2014 bylo v odvětví **Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel** v ČR zaměstnáno více než 590 tisíc osob. Podíl odvětví na celkové zaměstnanosti se v ČR mezi roky 2000 - 2014 snížil z 12,5 % na 11,9 %. Oproti tomu odvětví **Profesní, vědecké a technické činnosti a činnosti v oblasti nemovitostí** zaznamenalo velký rozmach, počet zaměstnaných se od roku 2000 zvýšil o necelých 98 tisíc, tedy zhruba o 57 %. V roce 2014 bylo v tomto odvětví v ČR zaměstnáno necelých 269 tisíc osob. Podíl odvětví na celkové zaměstnanosti se v ČR mezi roky 2000 - 2014 zvýšil z 3,6 % na 5,4 %. Personálně nejmenší je odvětví **Peněžnictví a pojišťovnictví**, v kterém se od roku 2000 počet zaměstnaných zvýšil o 22 tis.; v roce 2014 v něm tak v ČR bylo zaměstnáno necelých 122 tisíc osob. Podíl odvětví na celkové zaměstnanosti se v ČR mezi roky 2000 - 2014 zvýšil z 2,1 % na 2,4 %.

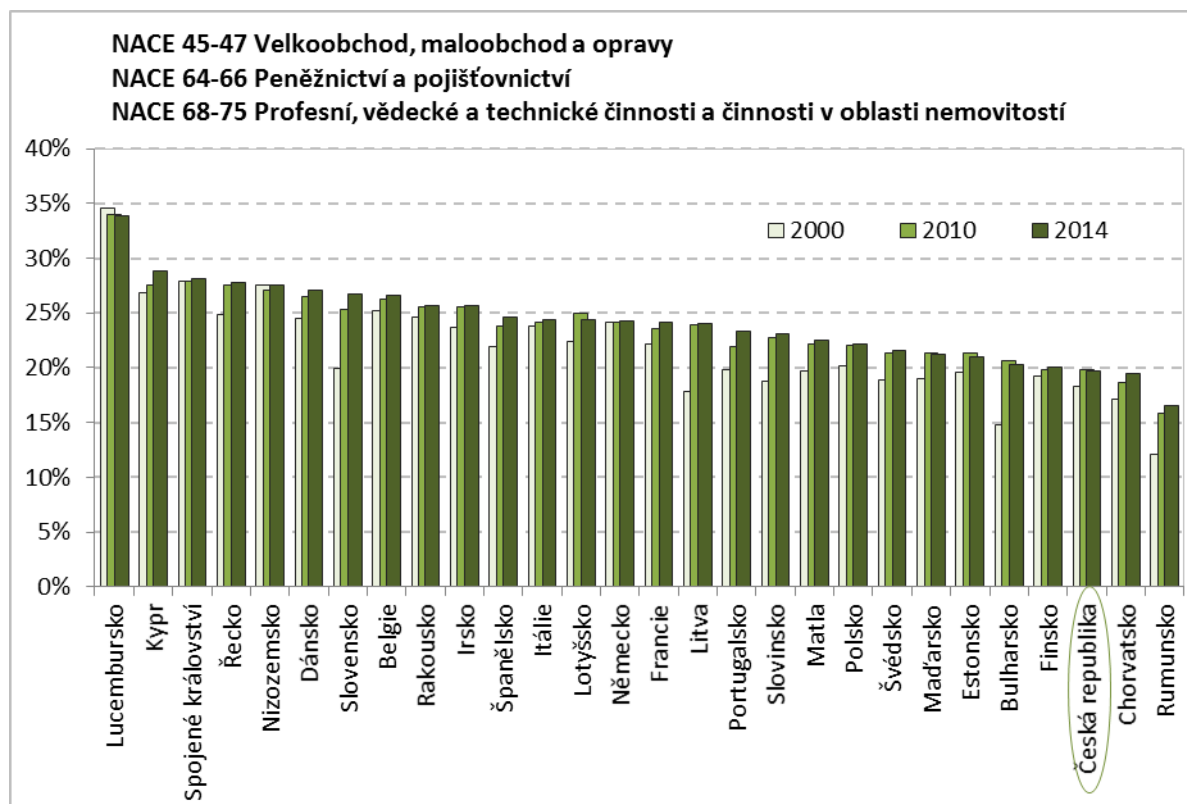
Obr. 8.1: Podíl zaměstnaných ve vybraných odvětvích v ČR

Celkově se tedy podíl zaměstnaných osob v odvětvích zaměřených více na ekonomiku a ekonomické činnosti zvýšil z 18,3 % na 19,7 %. Za tímto růstem počtu zaměstnaných osob však stojí převážně **Profesní, vědecké a technické činnosti a činnosti v oblasti nemovitostí**. V porovnání s ostatními zeměmi EU dosahuje podíl ekonomických odvětví na

celkové zaměstnanosti v ČR podprůměrných hodnot, neboť v průměru EU činí stejný údaj 24,1 % z celkové zaměstnanosti. Podprůměrný podíl zaměstnaných přitom vykazuje Česká republika ve všech třech uváděných odvětvích (v oblasti Peněžnictví a pojišťovnictví je rozdíl nejmenší).

Obr. 8.2: Podíl zaměstnaných v daných odvětvích v zemích EU

► Vývoj do roku 2020

V odvětví **Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel** se očekává mírný nárůst počtu pracovních míst. Jejich počet by se měl mezi roky 2014 - 2025 zvýšit zhruba o 7 tisíc, tedy přibližně o 1 %. V případě odvětví **Profesní, vědecké a technické činnosti a činnosti v oblasti nemovitostí** se do roku 2025 očekává zvýšení počtu pracovních míst zhruba o 17 tisíc, tedy přibližně o 6 %. V odvětví **Peněžnictví a pojišťovnictví** se do roku 2025 také očekává zvýšení počtu pracovních míst. Jejich počet by se měl mezi roky 2014 - 2025 zvýšit zhruba o 26 tisíc, tedy přibližně o 22 %.

Celkem by se v **odvětvích zaměřených na ekonomickou a administrativní činnost** měl počet zaměstnaných do roku 2025 **zvýšit přibližně o 50 tisíc**. Neznamena to však, že v tomto odvětví bude do roku 2025 potřeba obsadit jen tato nově vzniklá pracovní místa. Do roku 2025 by totiž v tomto odvětví mělo svá současná pracovní místa opustit (především kvůli odchodu do důchodu) zhruba 208 tisíc osob. Celkově lze tedy očekávat, že do roku 2025 bude potřeba nově obsadit zhruba 260 tisíc pracovních míst.

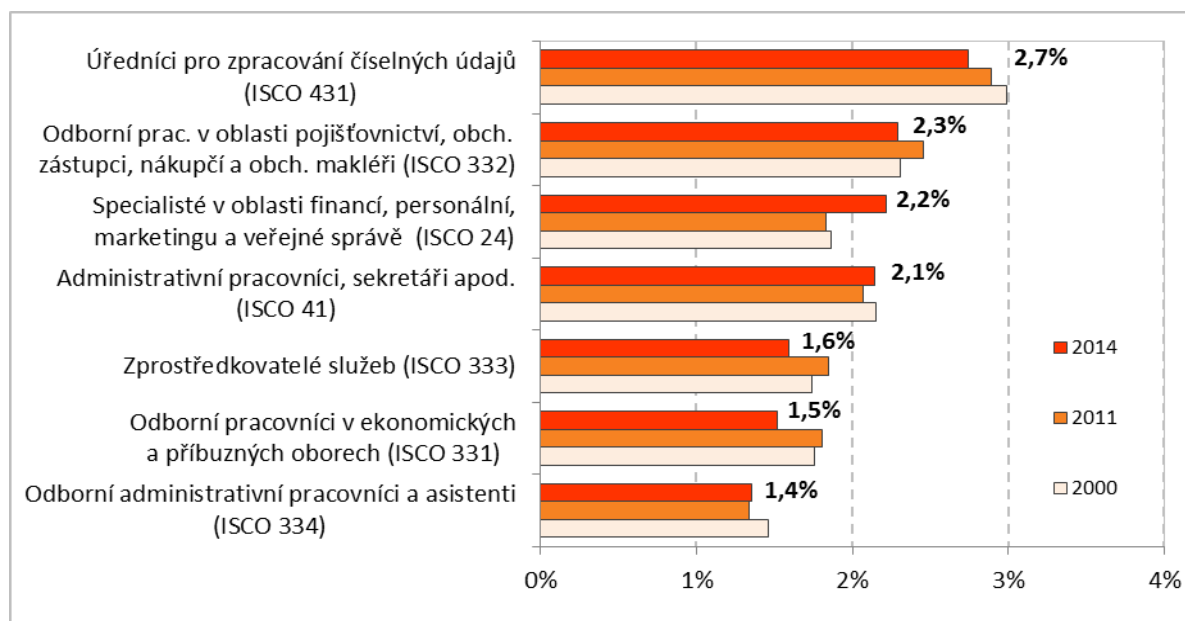
Pro podrobnější údaje o vývoji struktury zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích se podívejte na stránku <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-4-02>, kde si můžete vybrat odvětví, které Vás zajímá.

8.2 Zaměstnanost podle profesních skupin

Absolventi ekonomických maturitních oborů se uplatňují jako kvalifikovaní středoškolské pracovníci, kteří v organizacích zajišťují hlavně chod ekonomického, obchodního nebo personálního úseku. Tyto činnosti přibližně odpovídají profesím: odborní administrativní pracovníci, daňoví pracovníci, zprostředkovatelé v obchodě či financích, kancelářští pracovníci, sekretářky, úředníci, referenti v oblasti práce a mezd atd. To představuje hned několik profesních skupin.

V roce 2014 bylo v ČR zaměstnáno téměř 136 tisíc osob v profesní skupině **Úředníci pro zpracování číselných údajů**, což představuje 2,7 % zaměstnaných v ČR. Přibližně 41 % z nich pracuje v oblasti profesních vědeckých a technických činností, v oblasti velkoobchodu a maloobchodu, či v peněžnictví a pojišťovnictví (tj. ekonomických odvětvích). V porovnání s rokem 2000 se počet zaměstnaných v této skupině povolání v ČR snížil. V profesní skupině **Odborní pracovníci v oblasti pojišťovnictví, obchodní zástupci, nákupčí a obchodní makléři** pracovalo v roce 2014 téměř 114 tisíc osob (tj. 2,3 % zaměstnaných v ČR). V profesní skupině **Specialisté v oblasti financí, personální, marketingu a veřejné správy** se podíl zaměstnaných v porovnání s rokem 2000 zvýšil na 2,2 % v roce 2014 (110 tisíc zaměstnaných). V další profesní skupině **Administrativní pracovníci, sekretáři apod.** představuje podíl 2,1 % na celkové zaměstnanosti ČR (107 tis. zaměstnaných). V profesních skupinách a **Zprostředkovatelé služeb** (79 tis.), **Odborní pracovníci v ekonomických a příbuzných oborech** (75 tis.) a **Odborní administrativní pracovníci a asistenti** (67 tis.) se počet zaměstnaných ve srovnání s rokem 2000 snížil.

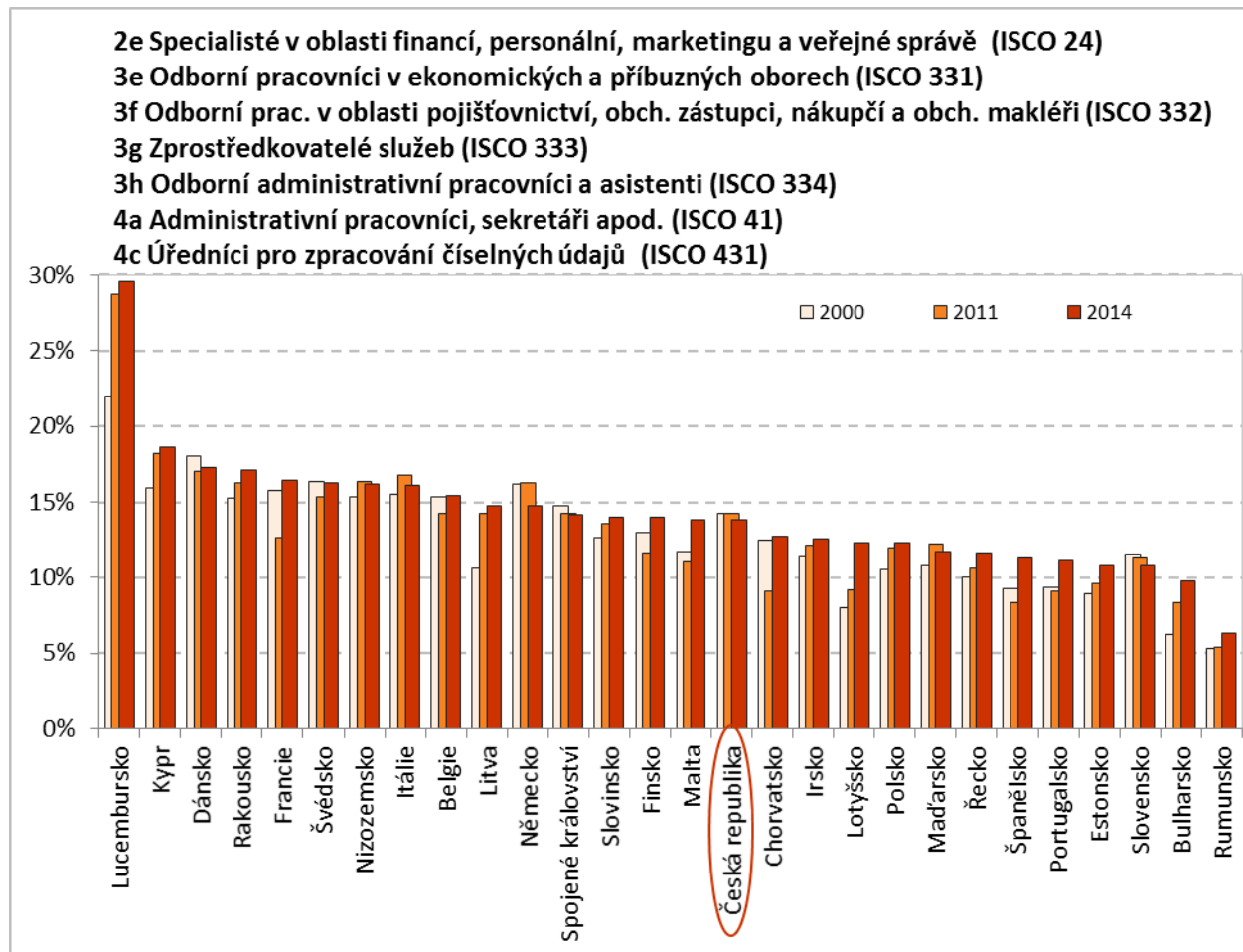
Obr. 8.3: Podíl zaměstnaných ve vybraných profesních seskupeních v ČR

Celkem tedy ve zmíněných ekonomických profesích pracovalo v ČR v roce 2014 přibližně **13,9 %** zaměstnaných. Tento podíl v minulosti mírně kolísal, v roce 2000 dosahoval 14,3 %. Zatímco postupně klesá zastoupení úředníků pro zpracování číselných údajů a zprostředkovatelů služeb, naopak přibývá specialistů v oblasti financí, odborných pracovníků v oblasti pojišťovnictví atd. (viz obr. 8.3). Ve srovnání se zeměmi EU se jedná o téměř **průměrné zastoupení těchto** profesí (nadprůměrné např. u úředníků pro zpracování číselných údajů a zprostředkovatelů; podprůměrné u specialistů v oblasti financí). V zemích EU27 se celkový podíl těchto obchodně-ekonomických profesí pohyboval na úrovni 14,1 %.

Výrazně vyšší zastoupení těchto profesí mezi zaměstnanými než v České republice mají Lucembursko, Kypr, Dánsko a Rakousko, naopak výrazně nižší Rumunsko a Bulharsko.

Obr. 8.4: Podíl zaměstnaných v daných profesních seskupeních v zemích EU

► Vývoj do roku 2020

Co se týká předpokládaného vývoje zaměstnanosti v těchto profesních skupinách, tak u skupin **Odborní pracovníci v oblasti pojišťovnictví, obchodní zástupci, nákupčí a obchodní makléři, Specialisté v oblasti financí, personální, marketingu a veřejné správě, Zprostředkovatelé služeb a Odborní pracovníci v ekonomických a příbuzných oborech** lze podle prognózy očekávat ještě další zvýšení počtu zaměstnaných, a to dohromady o 31 tisíc, u ostatních zmíněných profesních skupin zaměřených na obchodní činnosti a administrativu (**Úředníci pro zpracování číselných údajů a Administrativní pracovníci, sekretáři apod.**) se očekává naopak pokles zaměstnanosti, dohromady asi o 30 tisíc. Neznaменá to však, že v těchto skupinách povolání bude do roku 2025 potřeba obsadit jen přibližně tisíc nově vzniklých pracovních míst. Do roku 2025 by totiž z osob z těchto skupin povolání mělo svá současná pracovní místa opustit (především kvůli odchodu do důchodu) dohromady zhruba 160 tisíc osob. Celkově lze očekávat, že do roku 2025 bude potřeba nově obsadit zhruba 161 tisíc míst. Skutečný počet uvolněných míst může být v reálu nižší, ať už vlivem zvýšení věku odchodu do důchodu, vyšší zaměstnanosti důchodců či zrušením pracovních míst vlivem technologického pokroku.

Pro podrobnější údaje o vývoji struktury zaměstnanosti v jednotlivých profesních seskupeních se podívejte na následující stránku, kde si můžete vybrat profesní skupinu, která Vás zajímá (<http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/4-4-03>).

9. Závěrečné shrnutí

Počet pracujících v ekonomických odvětvích dynamicky narostl, zejména v 90. letech minulého století. Vyvolala ho změna ekonomických a společenských poměrů, která výrazným způsobem ovlivnila vývoj ve všech ekonomických činnostech. Vznikla celá řada nových služeb a produktů, změnily se požadavky na odbornost pracovníků a celkové fungování a organizace ve firmách a institucích působících v této oblasti i podmínky a fungování trhu obecně. V ekonomické struktuře předtím zcela chyběly firmy z tzv. progresivního terciéru (leasingové společnosti, investiční společnosti, realitní kanceláře, poradenské firmy, auditorské společnosti a jiné). Tyto služby se značně rozšířily a část z nich byla podpořena trendem outsourcingu.

Do popisu vývoje počtu absolventů ekonomických oborů byly zařazeny dvě skupiny oborů vzdělání, a to **63 Ekonomika a administrativa** a **64 Podnikání v oborech, odvětví**. Před kurikulární reformou v letech 2007 – 2012 byly totiž ekonomicky zaměřené obory vyučovány na maturitní úrovni v obou skupinách. **V rámci kurikulární reformy došlo k výrazné redukci ekonomicky zaměřených oborů vzdělání** a striktně bylo odděleno tak, že ekonomické klasické 4leté maturitní obory jsou zařazeny pouze ve skupině 63 Ekonomika a administrativa a nástavbové obory zaměřené na podnikání ve vystudovaných oborech jsou zařazeny do skupiny 64 Podnikání v oborech, odvětvích. V několika posledních letech však absolvovali žáci ještě ve starých oborech vzdělání.

Počet i podíl absolventů ekonomických oborů na úrovni středních škol dlouhodobě plynule klesá. Z určité části je to způsobeno nepříznivým demografickým vývojem, zčásti také redukcí oborů a jejich kapacit na středních školách. V roce 2015 jich úspěšně zakončilo studium 5,8 tisíc, tj. **7,5 % ze všech absolventů středních škol** (bez nástavbového studia). Po gymnáziích se jedná o **nejvíce zastoupenou skupinu oborů vzdělání**.

Téměř všichni absolventi ekonomických oborů vzdělání na úrovni středních škol (bez nástavb) **vychází v současnosti už jen z klasických 4letých maturitních oborů kategorie M.** Jen několik jedinců (24 absolventů v roce 2015) končilo ekonomický obor bez maturity i výučního listu (tj. obor kategorie J - Obchodní škola). Dříve existoval i ekonomický obor s výučním listem (tzv. technickoadministrativní pracovník). Kurikulární reformou však byly ekonomické obory v kategorii L/0 zrušeny.

Ekonomické obory zcela dominují mezi absolventy nástavbových oborů vzdělání (zejména obory skupiny 64 Podnikání v oborech, odvětví). Počet absolventů nástavbového studia celkem v posledních čtyřech letech ale klesá, hlavně v případě denní formy vzdělání. Společně s tím **klesá i počet absolventů ekonomických nástavbových oborů**, kteří v roce 2015 tvořili 61,7 % absolventů nástavb v denní a 81,3 % absolventů v jiné než denní formě vzdělání.

Dlouhodobě klesá i počet nově přijatých žáků v ekonomicky zaměřených oborech navazujících přímo na základní školu, v posledních 5 letech se snížil o více než čtvrtinu. V roce 2010 bylo do oborů vzdělání skupiny 63 Ekonomika a administrativa přijato téměř 9 tisíc žáků, v roce 2015 už však jen 6,5 tisíce. **Snížil se i podíl nově přijatých žáků do ekonomických oborů navazujících přímo na základní školu ze 7,9 % v roce 2010 na 6,5 % v roce 2015.**

Téměř ve všech krajích dosahuje podíl nově přijatých žáků do ekonomických maturitních oborů po ZŠ alespoň 5 %, jen **v Karlovarském kraji** se jedná o **4,0 %** a **v Olomouckém kraji** o **4,7 %** nově přijatých žáků. Nízký podíl vykazuje také Jihočeský kraj (5,4 %). Naopak **v Plzeňském kraji** a **v Hl. m. Praze** je po ukončení ZŠ do ekonomických oborů přijato až **8,6 %** žáků.

Z 6,5 tisíc nově přijatých žáků do ekonomických oborů vzdělání v roce 2015 jich **99,4 %** bylo přijato do 4letých ekonomických **maturitních oborů kategorie M**. V kategoriích E+H středního vzdělání s výučním listem a L0 maturitního vzdělání s odborným výcvikem v současnosti neexistují žádné obory, do kterých by byli žáci přijímáni. Zbývající 0,6 % nově přijatých žáků do ekonomických oborů patří do 2letého oboru vzdělání Obchodní škola kategorie J (střední vzdělání bez vyučení i bez maturity).

V případě **nástavbového studia** už jsou od roku 2011 nově přijímáni žáci pouze do oborů skupiny **64 Podnikání v oborech, odvětví**. Obecně však dlouhodobě dochází ke **snižování počtu nově přijatých žáků v nástavbovém studiu**, podobně je tomu také v ekonomicko-podnikatelských nástavbových oborech, a to v denních i jiných formách vzdělávání. V roce 2010 dosáhl počet nově přijatých žáků do nástavbového studia zaměřeného na podnikání hodnoty 14,4 tisíc žáků, v roce 2015 však už jen 7,1 tisíc (bez rozlišení formy vzdělání).

Na **vyšší odborné školy** bylo v roce 2015 přijato do ekonomických oborů 1 084 žáků v denní formě vzdělání a 295 v jiné než denní formě vzdělání. Ekonomické obory jsou tak mezi nově přijatými žáky na vyšších odborných školách zastoupeny v 15,6 % případů u denní formy vzdělání a v 9,8 % u jiných forem vzdělání.

Absolventi ekonomických oborů vykazují dlouhodobě **mírně nadprůměrné hodnoty nezaměstnanosti ve všech kategoriích vzdělání**. Vývojové trendy nezaměstnanosti absolventů ekonomických maturitních oborů kopírují vývoj nezaměstnanosti maturantů obecně. Větší rozdíly jsou však patrné u absolventů ekonomických oborů vyšších odborných škol.

Vzhledem k poměrně vysoké úspěšnosti absolventů ekonomických oborů **kategorie M** při přijímacím řízení je **přijato ke studiu na vysoké či vyšší odborné školy celkem 63 %** z nich (na vyšší odborné školy 12 % absolventů a ke studiu na vysoké školy 53 %). Po ukončení maturitního studia přechází tedy přímo na trh práce (popřípadě do jiných kurzů, např. jazykových) 37 % absolventů ekonomických oborů kategorie M. Absolventi ekonomických oborů jsou nejčastěji přijati ke studiu na terciární úrovni do skupiny oborů 62 Ekonomie. V porovnání s absolventy jiných oborů kategorie M se tito absolventi častěji hlásí ke studiu **různých společenskovědních oborů** (např. Pedagogika, učitelství a sociální péče, Sociální vědy atd.). Z absolventů **nástavbového studia** ve studiu jich **na terciární úrovni pokračuje 32 %**, více jak dvě třetiny odcházejí bezprostředně po ukončení školy na trh práce.

Z dotazníkového šetření absolventů bylo zjištěno, že **absolventi mají v závěru školy velký zájem pracovat ve vystudovaném nebo příbuzném oboru vzdělání**. Jen přibližně 12 % absolventů s výučním listem a 10 % absolventů s maturitou uvedlo, že už v době ukončení studia měli **záměr pracovat v jiném oboru, než jaký vystudovali**. Reálná situace po přechodu absolventů na trh práce však vypadá jinak. **Po třech letech od ukončení školy pracuje ve vystudovaném či příbuzném oboru** podle svých vyjádření jen **61 % vyučených absolventů a 49 % absolventů s maturitou**.

Z hlediska hodnocení shody získaného vzdělání a vykonávaného zaměstnání také **nemají absolventi ekonomických oborů s maturitou zcela příznivé výsledky hodnocení**. Tito absolventi maturitních oborů vzdělání dosahují vyšší míry shody mezi dosaženým vzděláním a získaným zaměstnáním ve srovnání s jinými skupinami oborů (nejčastěji nacházejí uplatnění jako kancelářští pracovníci, účetní, odborní referenti, bankovní poradci apod.) - **zcela nebo částečně ve shodě s vystudovaným oborem pracuje 40 % absolventů**. Na druhou stranu podíl absolventů ekonomických oborů pracujících zcela mimo svůj obor je nadprůměrně

vysoký (55 %). Ukazuje to určitou přeplněnost trhu práce absolventy ekonomických oborů a problémy části těchto absolventů s uplatněním v oboru.

Důvodů pro práci v jiném oboru může být hned několik. U absolventů maturitních oborů je dominantním důvodem pro odchod do jiného oboru **problém se získáním práce v oboru**. Tento důvod jako jednu z příčin odchodu za prací do jiného oboru uvedlo 76 % dotázaných. Svoji roli však částečně hrají i další aspekty, někteří absolventi uvedli, že **v oboru nikdy pracovat nechtěli** (36 %), popřípadě **ztratili zájem pracovat v oboru** (35 %). V porovnání s ostatními absolventy s maturitou se u absolventů ekonomických oborů **méně vyskytovaly** jako důvody práce v jiném oboru **nízký plat, nevyhovující pracovní podmínky** či **nutnost dojíždění**.

Zaměstnavatelé v elektrotechnickém odvětví se většinou nebrání přijímání absolventů, někdy je dokonce i preferují (přibližně 18 % zaměstnavatelů), neboť nejsou **zatíženi pracovními návyky**, jsou **ochotni se vzdělávat, umí lépe pracovat s počítači** a jsou **flexibilní**. Na druhé straně však zaměstnavatelé uvádějí, že **absolventi mají nereálné představy** o výši mzdy, pracovním zařazení či pracovní době, že na **některé pracovní pozice není možné přijmout absolventa bez předchozí praxe** a absolventům často **chybí dostatek praxe a pracovních zkušeností**.

V roce 2012 pocitovalo 43 % firem z oblasti ekonomie nedostatek pracovníků v určitých profesích – zejména účetní a ekonomy, obchodníky a obchodní manažery, pracovníky IT a výpočetní techniky. Chybí jim ale i **technici** (zde jsou zahrnuté technické profese bez bližší specifikace, tj. nevíme ani oborové zaměření) a **manažeři** (např. projektoví manažeři). Zaměstnavatelé označují jako kompetence, na jejichž rozvoj by se školy měly zaměřit - **nést zodpovědnost, umění jednat s lidmi a komunikační schopnosti**. Uvádějí, že problémem není nedostatek absolventů škol, ale jejich nedostatečná kvalita. Nadále lze očekávat zvyšování požadavků na odbornou kompetenci ve vybraných činnostech, nároků na kvalitu pracovníků a důraz na lepší práci s klienty. Na trhu práce budou nejvíce ohroženi ti se středním vzděláním s maturitou, protože přibývá absolventů ekonomických oborů s vysokoškolským vzděláním, kteří mají lepší šance na uplatnění, obzvláště pokud mají praxi.

Ekonomické a administrativní činnosti jako účetnictví, marketing, nákup atd. jsou subjekty prováděné napříč celým hospodářstvím. Proto **absolventi ekonomických oborů s maturitou pracují v různých odvětvích ekonomiky**. Přesto můžeme vyčlenit některá odvětví, pro která jsou zmíněné činnosti více typické a převažující. Jedná se zejména o odvětví **Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel, Profesní, vědecké a technické činnosti a činnosti v oblasti nemovitostí a Peněžnictví a pojišťovnictví** (19,7 % podíl ze zaměstnaných osob ČR). V porovnání s ostatními zeměmi EU dosahuje podíl těchto odvětví na celkové zaměstnanosti v ČR podprůměrných hodnot, neboť v průměru EU činí stejný údaj 24,7 % z celkové zaměstnanosti. Podle prognóz vývoje zaměstnanosti by se v **odvětvích zaměřených na ekonomickou a administrativní činnost** měl počet zaměstnaných do roku 2025 **zvýšit přibližně o 50 tisíc**.

K uvedeným odvětvím, pro která jsou ekonomické činnosti typické a převažující, lze přiřadit 8 hlavních profesních skupin. Nejčetnější z nich jsou **Úředníci pro zpracování číselných údajů a Odborní pracovníci v oblasti pojišťovnictví, obchodní zástupci, nákupčí a obchodní makléři**. Předpokládá se, že do roku 2025 u profesních skupin **Odborní pracovníci v oblasti pojišťovnictví, obchodní zástupci, nákupčí a obchodní makléři, Specialisté v oblasti financí, personální, marketingu a veřejné správě, Zprostředkovatelé služeb a Odborní pracovníci v ekonomických a příbuzných oborech** lze očekávat zvýšení počtu zaměstnaných, ovšem u profesních skupin **Úředníci pro zpracování číselných údajů a Administrativní pracovníci, sekretáři apod.** se očekává naopak pokles zaměstnanosti.

Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce

Vítáme Vás v informačním systému ISA+, který Vám nabízí pomoc při hledání vzdělávací a profesní dráhy. Najdete zde všechny školy a obory vzdělávání, informace k přechodu na trh práce i do dalšího vzdělávání. Při výběru povolání Vám pomůže i Profi test nebo prezentace pracovních činností. Velkým přínosem je ISA+ pro žáky se zdravotním postižením i pro ty, kteří mají studijní problémy.

KAM NA ŠKOLU obory, školy a profese

[Výběr podle oboru](#)
[Výběr podle školy](#)
[Výběr podle povolání](#)
[Výběr podle videa](#)
[Výběr podle obrázků](#)
[Profitest](#)

ABSOLVENTI ŠKOL A TRH PRÁCE

[Vzdělávání a volba oboru](#)
[Uplatnění vzdělání](#)
[Požadavky zaměstnavatelů](#)
[Nezaměstnanost](#)
[Zaměstnanost](#)
[Publikace](#)

BEZ BARIÉR až na trh práce

[Volba školy pro žáky se ZP](#)
[Absolventi se ZP a trh práce](#)
[Předčasné odchody ze vzdělávání](#)
[Statistické přehledy](#)

JAK NA TO rady a doporučení

[Jsem na základce](#)
[Jsem na střední](#)
[Jsem už dospělý](#)
[Jsem poradce](#)

Výrazně inovovaný informační systém ISA+ pomáhá **žákům základních škol** při volbě oboru vzdělání a výběru střední školy, **žákům středních škol** při rozhodování o pokračování ve vzdělávání a při přechodu na trh práce, **výchovným-kariérovým poradcům a učitelům** při poskytování kariérového poradenství a výuce témat Úvodu do světa práce, **managementu škol** při úpravách vlastní vzdělávací nabídky a tvorbě školních vzdělávacích programů.

DOPORUČUJEME VYZKOUŠET:

- možnost **výběru oborů i školních vzdělávacích programů (ŠVP)**,
- **nové videoukázky** – představují práci v technických profesích i přípravu na ně,
- **profitest** – pomůže žákům základních škol při výběru oblasti vzdělávání,
- **výběr podle obrázků** – poskytuje snadnější orientaci ve vzdělávací nabídce SŠ,
- **bez bariér až na trh práce** – nová sekce věnovaná problematice žáků se zdravotním postižením a tématu předčasných odchodů ze vzdělávání,
- **jak na to – rady a doporučení** – různé užitečné informace pro uživatele systému,
- **syntetické stránky** – obsahují soubor informací ke každé skupině oborů,
- **filtry vzdělávací nabídky** – podle zdravotního postižení, vzdálenosti od bydliště, formy studia, zřizovatele, ŠVP,
- **fulltextové vyhledávání** – najde na ISA+ odkazy související se zadaným výrazem.

O inovaci a obsah systému ISA+ se stará Národní ústav pro vzdělávání v rámci zajišťování udržitelnosti projektu MŠMT **Kariérové poradenství v podmínkách kurikulární reformy (VIP Kariéra II – KP)**.